

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**YARATICI DRAMA ETKİNLİKLERİNİN EMPATİK EĞİLİM ve SOSYAL
BECERİ DÜZEYİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

Mustafa SAYİM

DANIŞMAN

Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

BARTIN-2021

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**YARATICI DRAMA ETKİNLİKLERİNİN EMPATİK EĞİLİM VE
SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNE ETKİSİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mustafa SAYİM

DANIŞMAN

Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

BARTIN- 2021

KABUL VE ONAY

MUSTAFA SAYİM tarafından hazırlanan “YARATICI DRAMA ETKİNLİKLERİNİN EMPTATİK EĞİLİM VE SOSYAL BECERİ DÜZEYLERİNE ETKİSİ” başlıklı bu çalışma 19.03.2021 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda oy birliği ile başarılı bulunarak, jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Hadiye
KÜÇÜKKARAGÖZ

Üye : Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Görkem AVCI

Bu tezin kabulü
tarih ve .....sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Yönetim Kurulunun ...../...../20..

**Prof. Dr. Hatice Selma
ÇELİKAY**

**(Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Müdürü)**

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK'ın danışmanlığında hazırlamış olduğum “YARATICI DRAMA ETKİNLİKLERİNİN EMPATİK EĞİLİM VE SOSYAL BECERİLER DÜZEYLERİNE ETKİSİ” adlı Yüksek Lisans Tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

19.03.2021

İMZA

Mustafa SAYİM

ÖN SÖZ

Uzun yıllardır hayalini kurduğum akademik hayatımın ilk adımını attığım için çok mutluyum. Bu araştırma benim için önemli bir başlangıç olacaktır.

Bu süreçte bilgi, birikim ve tecrübelerini her an benimle paylaşan ve yorulduğum anlarda beni sürekli motive eden değerli Hocam Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK'a teşekkür eder ve saygılarıma sunarım.

Hayatımın her anında olduğu gibi bu yolda da bana sonsuz anlayış göstererek desteğini esirgemeyen can yoldaşım, eşim Betül SAYİM'e yürekten teşekkür ederim.

Dünyaya gözlerini açtığı ilk günlerde geceleri onu izlemekten arta kalan zamanlarda istatistiki analizler yaptığım canım kızım Zeynep Sare SAYİM'den özür diliyorum ve kucak dolusu sevgimi yolluyorum.

Mustafa SAYİM

ÖZ

Yüksek Lisans Tezi

**Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim Ve Sosyal Beceriler
Düzeylerine Etkisi**

Mustafa SAYİM

Bartın Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Temel Eğitimi Ana Bilim Dalı

Sınıf Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Bartın- 2021 Sayfa: XII + 97

Bu araştırmanın amacı yaratıcı drama etkinliklerinin ilkökul öğrencilerinin sosyal beceri ve empatik eğilim düzeylerine etkisini incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu 2020-2021 Eğitim Öğretim yılı Bartın ili Merkez ilçesi Akbaş İlkokulu 4. Sınıf öğrencilerinden deney grubunda 11, kontrol grubunda ise Hasankadı İlkokulundan 9 olmak üzere toplam 20 öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubundaki öğrencilere yaratıcı drama etkinlikleri, kontrol grubundaki öğrencilere ise mevcut programa uygun olarak sosyal beceri ve empatik eğilim çalışmaları yaptırılmıştır. Çalışmada öntest-sontest kontrol gruplu model yarı deneysel desen esas alınmıştır. Araştırma 7 hafta devam etmiştir. Bu sürenin ilk haftasında ön test ve son haftasında son test çalışmaları yapılmıştır. Uygulama çalışmaları haftada 2 oturum halinde, 2 ders saatinden oluşturulmuştur. Böylece haftada 4 saat olmak üzere toplam 20 saat uygulama yapılmıştır. Veri elde etmek amacıyla “Sosyal Beceri Ölçeği” ve “Empatik Eğilim Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 19 paket programına girilip verilerin analizi için ise Mann Whitney U testi ve Wilcoxon İşaretili Sıralar testleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda deney grubundaki öğrencilerin sosyal beceri ve empatik eğilim düzeylerinin çalışma öncesinde kontrol grubundan daha düşük olduğu belirlenmiştir. Çalışma sonrasında deney grubu öğrencilerinin sosyal beceri ve empatik eğilim düzeylerinin kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonucunda yaratıcı drama etkinliklerinin ilkökul öğrencilerinin sosyal beceri ve empatik eğilim becerilerini arttırmada daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı drama, Empatik Eğilim, Sosyal beceriler

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

**The Effect Of Creative Drama Activities On Empathic Tendency And Social
Skill Levels**

Mustafa SAYİM

Bartın University

Graduate School

Educational Sciences

Department of Primary School Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Bartın- 2021, Sayfa: XII + 97

The aim of this study is to examine the effects of creative drama activities on primary school students' social skills and empathic tendency levels. The study group of the study consists of a total of 20 students, 11 of them in the experimental group, 9 from the Hasankadı Primary School, and 9 from the control group, from Akbaş Primary School in the central district of Bartın for the 2020-2021 academic year. Creative drama activities were done to the students in the experimental group, and social skills and empathic tendency studies were made to the students in the control group in accordance with the current program. In the study, the pretest-posttest control group model was based on quasi-experimental design. The research continued for 7 weeks. In the first week of this period, pre-test and in the last week post-test studies were conducted. The application studies were formed in 2 sessions per week, with 2 course hours. Thus, a total of 20 hours of application was made, 4 hours a week. "Social Skills Scale" and "Empathic Tendency Scale" were used to obtain data. The obtained data were entered into the SPSS 19 package program and Mann Whitney U test and Wilcoxon Signed Ranks tests were performed for the analysis of the data. As a result of the research, it was determined that the social skills and empathic tendency levels of the students in the experimental group were lower than the control group before the study. After the study, it was determined that the experimental group students' social skills and empathic tendency levels were higher than the control group. As

a result of the research, it was concluded that creative drama activities were more effective in increasing the social skills and empathic disposition skills of primary school students.

Keywords: Creative drama, Empathic tendency, Social skill

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	II
BEYANNAME	III
ÖN SÖZ	IV
ÖZ.....	V
ABSTRACT.....	VI
İÇİNDEKİLER	VIII
ŞEKİL ve TABLOLAR DİZİNİ.....	XI
EKLER DİZİNİ	XII
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Problem Cümlesi	3
1.2.1. Alt Problemler	3
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Sayıtlar	4
1.6. Sınırlılıklar	4
1.7. Tanımlar	4
1.8. Kısaltmalar.....	5
BÖLÜM II	6
LİTERATÜR İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	6
2.1. Yaratıcı Drama	6
2.1.1. Yaratıcı Dramanın Genel Özellikleri	7
2.1.2. Yaratıcı Dramanın Öğeleri.....	8
2.1.3. Yaratıcı Dramanın Aşamaları	9
2.1.4. Yaratıcı Dramanın Faydaları:	10
2.1.5. Yaratıcı Dramada Kullanılan Teknikler:	11
2.2. Empatik Eğilim.....	14

2.2.1 Empatinin Tanımı	14
2.2.2. Empatik Eğilim Kavramı	15
2.2.3. Empatinin Bileşenleri.....	15
2.2.4. Empati Basamakları	16
2.3. Sosyal Beceriler.....	17
2.3.1. Sosyal Becerilerin Gelişiminde Etkili Olan Bazı Faktörler:	18
2.3.2 Sosyal Beceri Eğitiminde Kullanılan Bazı Yöntemler:.....	19
2.4. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar.....	20
2.4.1. Yaratıcı Drama ile İlgili Yapılan Araştırmalar.....	21
2.4.2. Empatik Eğilim ile İlgili Araştırmalar	28
2.4.3. Sosyal Beceriler ile İlgili Araştırmalar.....	32
BÖLÜM III.....	36
YÖNTEM	36
3.1.1 Araştırmanın Modeli.....	36
3.3. Verilerin Toplanması	38
3.4. Veri Toplama Araçları.....	40
3.4.1 Sosyal Beceri Ölçeği.....	40
3.4.2 Empatik Eğilim Ölçeği.....	40
3.5. Verilerin Analizi	41
BÖLÜM IV	42
BULGULAR.....	42
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	42
4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	44
4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	45
4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular	47
4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular	48
BÖLÜM V	50
SONUÇLAR, TARTIŞMA ve ÖNERİLER	50
5.1. Sonuçlar ve Tartışma	50
5.2. Öneriler	54
KAYNAKÇA.....	56
EKLER	68

Ek 1. Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni/Diğer Kurumlardan Alınan Araştırma İzni	68
Ek 2. Etik Kurul Onayı.....	69
Ek 3. Deney Grubuna Uygulanan Etkinlik Planları	70
EK 4. Araştırma Öncesinden Belirlenen Kazanımlar	94
Ek 5. Sosyal Beceriler Ölçeği.....	95
Ek 6. Empatik Eğilim Ölçeği	96
ÖZGEÇMİŞ	97

ŞEKİL ve TABLOLAR DİZİNİ

Şekil 2.1: Empatinin basamakları.....	28
Tablo 3.1: Araştırma deseni.....	47
Tablo 3.2: Katılımcı bilgileri	48
Tablo 3.3. Deney grubuna uygulanan drama etkinlikleri.....	50
Tablo 4.1: Öğrencilerin sosyal beceri düzeyi istatistiki sonuçları.....	50
Tablo 4.2: Öğrencilerin empatik eğilim düzeyi istatistiki sonuçları	53
Tablo 4.3: Sosyal beceri ölçeği öntest puanlarının analiz sonuçları.....	54
Tablo 4.4: Empatik eğilim ölçeği öntest puanlarının analiz sonuçları.....	55
Tablo 4.5: Kontrol grubu öğrencilerinin sosyal beceri ölçeği öntest-sontest puanlarının analiz sonuçları.....	56
Tablo 4.6: Kontrol grubu öğrencilerinin empati eğilim ölçeği öntest-sontest puanlarının analiz sonuçları.....	57
Tablo 4.7: Deney grubu öğrencilerinin sosyal beceri ölçeği öntest-sontest puanlarının analiz sonuçları.....	57
Tablo 4.8: Deney grubu öğrencilerinin empati eğilim ölçeği öntest-sontest puanlarının analiz sonuçları.....	59
Tablo 4.9: Sosyal beceri ölçeği sontest puanlarının analiz sonuçları.....	60
Tablo 4.10: Empatik eğilim ölçeği sontest puanlarının analiz sonuçları.....	60

EKLER DİZİNİ

EK No		Sayfa No
1.	Milli Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni.....	79
2.	Etik Kurul Onayı.....	80
3.	Deney Grubuna Uygulanan Etkinlik Planları.....	81
4.	Araştırma Öncesinde Belirlenen Kazanımlar.....	105
5.	Sosyal Beceri Ölçeği.....	106
6.	Empatik Eğilim Ölçeği.....	107

BÖLÜM I

GİRİŞ

Araştırmanın bu bölümünde problem, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi, sayıltılar, sınırlılıklar, tanımlar ve kısaltmalara yer verilmiştir.

1.1. Problem

Bir ülkenin ilerleyip, çağdaş medeniyetler seviyesine yükselmesi o ülkenin eğitim sisteminin başarısına bağlıdır. Günümüzde teknoloji ve bilim müthiş bir hızda ilerlemekte, buna bağlı olarak toplumun yaşantısı da değişmektedir. Değişen toplum yaşantısında kendi rolü ve yerini belirleme amacıyla olan insanların en başta gelen ihtiyacı sosyalleşmesini kolaylaştıracak sosyal becerilerdir.

Topluluk halinde yaşamak zorunda olan bireyler tabiat gereği sosyal bir varlıktır. Hayata gözlerini açtığı ilk andan yaşamının her anında tek başına yaşaması mümkün değildir ve mutlak suretle çevresindeki insanlara ilişki kurmak zorundadır. İnsanların olumlu benlik değerlerine sahip olup yaşamlarından zevk alması diğer insanlarla kurduğu bu ilişkilerin niteliği ölçüsünde olmaktadır. İşte bu noktada kurulan bu ilişkilerin başlanması ve sürdürülmesinde başrolü sosyal beceriler almaktadır. Sosyal beceriler, bireylerin içinde yer aldığı topluma karşı rahat bir şekilde iletişim kurabilmesi ve uyumlu davranışlar sergileyebilmesini sağlayacak önemli becerilerdir. Bu beceriler insanların çevresinde yer alan kişilerle olumlu bir ilişki başlatıp geliştirmesine olanak tanımaktadır. Çocukların dünyaya ilk adımlarını atıp ilk sosyalleşme imkânı buldukları mekânlar ailelerin yer aldığı evlerdir. Evlerinde başta anne-baba ve kardeşleri olmak üzere en fazla akrabaların yer aldığı kısıtlı sayıda insanlardan ayrılıp akranları ve daha çok sayıda insanlarla temasta bulunacakları yerler ise okullardır.

Okul, tüm toplumlarda ailenin yanında sosyalleşmeyi sağlayan öğeler arasında, çocuğun psiko-sosyal gelişimindeki beklentilerine cevap veren bir eğitim kurumudur. Ayrıca resmi bir öğrenme kurumu olan okulun hedefi, çocukların bilgi ve kültürlerini yükseltmek, onları sosyal düzenin devamlılığını sağlayan kişiler olarak yetişmelerini sağlamaktır (Öztürk, 2004: 242). Okullarda çocuklar akademik faaliyetlerinde yanında

birey olma süreçlerine direkt olarak etki edecek ve hayatları boyunca faydasını görecekleri çevreleriyle rahat iletişim kurmayı ve kendi başına mücadele etmeyi öğrenmektedir.

İnsanların birbirleri ile olan iletişimi kişilerin hayatlarında çok önemli bir konumda yer almaktadır. İnsan, yaşamının her anında aile, okul, iş hayatı gibi farklı ortamlarda farklı rollerde yer alarak etrafındaki insanlarla iletişimde bulunmaktadır. Bu iletişim olumlu seyir gösterebileceği gibi zaman zaman olumsuz unsurlarda içermektedir. Çağımız insanı çok hareketli ve stresli bir yaşam sürdürmektedir. İşte bu noktada iletişimlerinde çatışma ve sorunlar oluşabilmektedir. Bu sorunların çözülebilmesi için kişilerin empati becerilerinin yüksek seviyede olması çok önemlidir. Empati kişilerin karşısındaki bireyleri anlaması konusunda kilit olarak görünen bir beceridir. İnsanların etkileşim ve paylaşımda bulunduğu bireylerin duygularını, düşüncelerini ve davranışlarının altında yatan nedenleri anlaması kendini o insanın yerine rahatlıkla koyabilmesi yaşanan ve yaşanması muhtemel sorunların önüne geçecektir.

Empatik yaklaşımın etkin olarak yerleştiği bir sınıfta öğrenciler arasındaki arkadaşlık ilişkisi ve öğretmen öğrenci arasındaki karşılıklı güven duygusu kuvvetlenmektedir. Öğrenciler mutlu veya mutsuz zamanlarında tek başına olmadıklarını bilmektedirler. Bu durum, sağlam bir özgüven duygusunu öğrenciye yerleştirmektedir. Özgüveni sağlam öğrenciler sosyal yönden aktif, akademik yönden ise daha başarılıdırlar. Öğretmeni ile pozitif iletişim kuran, samimi geri dönütler alan öğrenciler pozitif davranışlarını arttırarak devam ettirmektedirler. Günlük hayattaki iletişimin önemli bir parçası olan empati sosyal yaşamın diğer parçası olan okullardaki öğrencilerde yer alması da kaliteli bir insani ilişkilerinin ve eğitim öğretim faaliyetlerinin etkisini arttırması muhtemeldir. Öğrenci-öğrenci, öğretmen-öğrenci, veli-öğretmen ilişkilerinde empati becerisine sahip olmak bu ilişkilerin kalitesini yükseltmekte ve oluşan problemlerin hızla çözümlmesine yardımcı olmaktadır.

Empati ve sosyal beceriler her çocuğa kazandırılması gereken unsurlardır. Gelişen dünya düzeninde öğrencilerin sadece akademik yönden gelişmiş olması bir şey ifade etmemektedir. Akademik başarısının üzerine sosyal becerileri ve empatik eğilimleri gelişmiş bireylerin yeni dünya düzenine yön vermesi beklenmektedir. Bu sebeple ilkökul öğrencilerinin empatik eğilim düzeyleri ve sosyal becerilerinin gelişimine yaratıcı drama etkinliklerinin etkisi araştırmanın konusu olarak belirlenmiştir.

1.2. Problem Cümlesi

Araştırmanın problemi “Yaratıcı Drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?” olarak belirlenmiştir. Araştırmanın alt problemleri ise aşağıdaki şekilde belirlenmiştir.

1.2.1. Alt Problemler

1. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin sosyal beceri ve empatik eğilimleri ne düzeydedir?
2. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin çalışma öncesinde sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
3. Kontrol grubu öğrencilerinin çalışma öncesinde ve sonrasında sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
4. Deney grubu öğrencilerinin çalışma öncesinde ve sonrasında sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin çalışma sonrasında sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada temel amaç, ilkokul 4. sınıf düzeyinde olan öğrenciler üzerinde yaratıcı dramanın öğrencilerin empatik eğilim ve sosyal becerilerinin üzerindeki etkisini belirlemektir. Ayrıca eğitimcilere derslerinde empatik eğilim ve sosyal beceriler içerikli kazanımlarda kullanabilecekleri yaratıcı drama destekli örnek ders planları sunulmaktadır. Yaratıcı drama destekli etkinliklerin ilkokul 4. sınıf düzeyindeki öğrencilerin empatik eğilim ve sosyal beceri düzeylerine pozitif yönde etki edeceği düşünülmektedir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Araştırmada, yaratıcı dramanın öğrencilerin empatik eğilim düzeylerini ve sosyal becerilerini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir. İlkokul 4. Sınıf öğrencileri yaşları itibarıyla somut işlem döneminde ve oyun çağındadır empati ve sosyal beceriler gibi çok yönlü ve önemli unsurlar kazandırmaya çalışırken mümkün olduğunca somutlaştırılmalı ve oyunlaştırılmalıdır. Yaratıcı drama yöntemi, kazanımları öğrencileri daha aktif kılıp somut

bir biçimde aktararak böylece öğrenci ve öğretmenin daha istekli olmasını sağlamaktadır. Elde edilecek sonuçların eğitim literatürüne katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

1.5. Sayıtlar

Bu araştırmada;

- Deney ve kontrol gruplarının seçiminde ele alınan ölçütlerin yansızlık açısından yeterli oluşu,
- Kontrol altına alınamayan istenmedik değişkenlerin kontrol ve deney gruplarını eşit düzeyde etkilediği,
- Deney grubundaki katılımcıların görüşme sorularını cevaplarırken samimi davrandıkları, varsayılmıştır.

1.6. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

- 2020-2021 Eğitim-öğretim yılı ile,
- Bartın ili merkez ilçesine bağlı Hasankadı ve Akbaş İlkokullarında 2020-2021 eğitim öğretim yılında 4. Sınıf düzeyinde öğrenim görmekte olan 20 öğrenciyle,
- 7 hafta ve 20 ders saatiyle,

Sınırlıdır.

1.7. Tanımlar

Bu araştırmada geçen tanımlar şunlardır:

Yaratıcı Drama: Doğaçlama ve role bürünme gibi tiyatro ya da drama tekniklerinden yararlanılan bir grup çalışması içindeki bireylerin bir yaşantı, eğitim ünitesi, soyut kavram ya da davrandığı eski bilişsel örüntülerin yeniden düzenlenmesi yoluyla gözlem, deneyim, duygu ve yaşantıların gözden geçirildiği oyunsu süreçlerde anlamlandırılması, canlandırılmasıdır (San, 1995: 3).

Sosyal Beceriler: Sosyal beceriler, çeşitli etkileşimlerde, bireyin hem kendisinin hem de diğer bireylerin duygu, düşünce ve davranışlarını anlama ve o anlayışa uygun davranışlar gösterebilme becerileridir (Çubukçu ve Gültekin, 2000).

Empati: Güçlü bir iletişim kabiliyeti olan empati; genel olarak karşıdakinin ne

düşündüğünü ve hissettiğini, o anda neye gereksinim olduğunu anlamak ve yargılamadan o kişilere bunu iletmektir (Ünal, 2007: 134).

1.8. Kısaltmalar

MEB: Milli Eğitim Bakanlığı

EEÖ: Empatik Eğilim Ölçeği

SBÖ: Sosyal Beceri Ölçeği

BÖLÜM II

LİTERATÜR İLE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde araştırmanın ana konuları olan yaratıcı drama, empatik eğilim ve sosyal beceriler konularına ait açıklamalar konu ile ilgili yapılan geçmiş araştırmalara ait açıklamalar yer almaktadır.

2.1. Yaratıcı Drama

Yaratıcı drama, Levent'e (1999) göre, bireylerin yaşamları boyunca biriktirdikleri yaşantı ve tecrübelerinin tamamını kapsayan her türlü bireysel özelliklerden bağımsız olarak insanların deneyimleyerek öğrenmesine fırsat tanıyan bir yöntemdir. San'a (1998) göre ise belirli bir senaryo veya taslak metin olmadan etkinliği gerçekleştiren insanların bireysel fikirleri, yaşantıları ve deneyimlerine bağlı olarak gerçekleştirdikleri özgün çalışmalar şeklinde tanımlanmaktadır.

Yaratıcı drama, katılımcıların öğrenme yolculuklarına eşlik eden ve aynı zamanda onların sosyalleşme süreçlerine yardım eden sanatsal özellikleri de bünyesinde bulunduran bir araçtır bunların yanında bünyesinde oyun kurma, süreçsel drama ve doğaçlamayı barındıran çatı kavramdır (McCaslin, 2006: 3, 7). Ward'a (1960) göre, bir lideri öncülüğünde işlenmesi ve tartışılması planlanan kazanımların öğrencilerin oluşturdukları gruplarda o kazanımlara yönelik hazırlanan fikir, düşünce, duygu ve hareket oluşturma sürecidir. Yaratıcı dramanın temelinde yer alan unsur kurgudur etkinliklerde kurgu katılımcılar tarafından değil grup lideri tarafından tasarlanmaktadır ama değiştirilemez bir kural özelliği taşımaz süreç içerisinde katılımcılar tarafından ekleme çıkarmalar yapılarak değişim ve gelişim gösterir bunun nedeni ise katılımcılar farklı farklı rollerde –miş gibi yapma durumlarında olmalarıdır (Okvuran 2000: 9).

Alanında yeterli tecrübe ve akademik bilgiye sahip bir grup lideri öncülüğünde gönüllük esaslı katılım gösteren öğrencilerin gerçekleştirdiği kişisel yaşantılarını grup arkadaşlarının öğrenme sürecine yardımcı olabilmesi adına paylaştığı etkinliklerin bütünü ifade eden yaratıcı drama faaliyetlerinde öğrenciler belirli bir grup içerisinde oyun ve kurgunun bütün özelliklerinden faydalanarak yaparak yaşayarak öğrenme ilkesi bağlamında kalıcı öğrenme fırsatı yakalamaktadır (MEB 2018: 7).

Levent (1999: 7,8), San (1998: 22), McCaslin (2006: 3,7), Okvuran (2000: 9), MEB (2018: 7) göre yapılan açıklamalar doğrultusunda yaratıcı drama; önceden hazırlanan belirli bir senaryo üzerine çalışıp seyircilere bir gösteri sunumu değildir. Öğrencilerin yaşamda karşılaştıkları durumları kurgusal bir ortamda doğaçlama unsurlarıyla yeniden canlandırılmasını içerir.

2.1.1. Yaratıcı Dramanın Genel Özellikleri

Adıgüzel (2017: 50) ve Baldwin'e (2009) göre yaratıcı dramanın genel özellikleri şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Yaratıcı drama aralarında paylaşım ve yardımlaşma olan gönüllü katılımcılardan oluşmuş gruplarla gerçekleştirilir.
2. Yaratıcı drama etkinliğin sonunda ortaya çıkacak olan ürünü değil etkinlik esnasında yaşananlara odaklanır ve süreci önemser.
3. Yaratıcı drama –miş gibi yapmayı, canlandırmayı ve doğaçlama olarak role girmeyi gerektirir.
4. Yaratıcı drama çocukların çok sevdiği ve hayatlarının merkezinde yer alan oyun ve oyunun bütün özelliklerinden faydalanır.
5. Yaratıcı drama etkinliklerinde alanda çalışmalar yürüten bir uzman veya kaliteli eğitimler almış bir lider rehberliğinde gerçekleştirilmesi gerekir.
6. Yaratıcı drama tiyatro değildir ama etkinliklerde daima tiyatrodan ilham alınır.
7. Yaratıcı drama etkinliklerine katılım için gönüllük esastır.
8. Yaratıcı drama katılımcılara psikolojik tedavi veya iyileşme vadetmez.
9. Yaratıcı dramanın belirli bir mantık dahilinde birbirleri ile ilişkili bölümlerde dahilinde gerçekleştirilmesi gerekir.
10. Yaratıcı dramanın amaç veya araç olarak farklı boyutları vardır.
11. Yaratıcı drama disiplinler arası bir kavramdır.
12. Yaratıcı drama öğrenme öğretme sürecini zevkli kılan bir araçtır.

Yukarıda sıralanan özellikler dikkate alındığında yaratıcı drama yöntemini kullanmak isteyen lider veya uzmanların etkinliklerinin hazırlarken dikkat etmesi gereken

birtakım değişmez ilkelerin var olduğu görölmektedir. Bu ilkelere sadık kalarak hazırlanan bir yaratıcı drama etkinliği süreç içerisinde çıkması muhtemel sorunları önceden engelleyip etkinliğin lider ve katılımcılar adına daha kaliteli, anlaşılır ve başarılı geçmesini sağlayabilecektir.

2.1.2. Yaratıcı Dramanın Öğeleri

Yaratıcı drama etkinliklerinin içerisinde yer alan başlıca öğeler şunlardır; lider, grup, mekân, konu bu öğeler arasında bir önem sıralaması yoktur hepsi birbirleri ile ilişkili ve tamamlayıcı rollerde bulunmaktadır (Adıgüzel, 2017).

A. Lider:

O'Neill ve Lambert'e (1982) göre yaratıcı drama etkinliklerine rehberlik eden liderler katılımcıların motivasyonlarını yükseltecek kazanımlar belirlemeli, katılımcıların doğal davranmalarını destekleyecek ortamlar hazırlamalı, katılımcıların fiziksel ve ruhsal gelişim düzeylerine uygun ve geliştiren faaliyetler belirlemeli, katılımcıların yaratıcılık potansiyellerini açığa çıkarmalı, öğrenme etkinliğini derinleştirmek adına düşündürücü sorular sormalı, katılımcıları etkin ve tam öğrenme adına desteklemeli ve cesaretlendirmeli, hedeflenen kazanımlarda esnek olmalı, süreç içerisinde grubunun hızını ve aksaklıkları yönetebilmeli, katılımcıların bireysel ve grup olarak öğrenmesini değerlendirmeli ve destekleyici etkinlikler gerçekleştirmektedirler. Lider yaratıcı drama etkinliklerinde bir rehber olarak görölmektedir. Etkinlik öncesinde, sırasında ve sonrasında katılımcı grubun kendisine ihtiyacı olduğunu düşündüğü her an onlara yol göstermektedirler.

B. Grup:

Belirli hedefler doğrultusunda öğrenme ortamlarında bir araya gelmiş gönüllü katılımcıların olumlu bir grup atmosferi yarattıkları ve aralarında paylaşımlarda bulunarak öğrenme seviyelerini zenginleştiren bir ekip yaratıcı dramının önemli parçalarından biridir (Tuluk, 2004). Yaratıcı drama faaliyetlerinde yer alan kişilerin ilk olarak grup içerisinde görev ve sorumluk alma konusunda hazırbulunuşlukları yeterli olmaları, birey olarak kendilerini o gruba ait hissederek paylaşımlarda bulunmaları, farklı alanlarda akademik ve sosyal yönlerden gelişim gösterme konularında istekli davranmaları beklenmektedir (San, 1996).

C. Mekân:

Yaratıcı drama etkinlikleri esnasında katılımcıların hareket kabiliyetlerinin kısıtlanmaması adına etkinliklerin gerçekleştirildiği alanların zeminleri halılar veya parke ile kaplanması gerekmektedir ayrıca katılımcıların kendilerini rahat ifade edebilmeleri için esneklik sağlayacak kıyafetler giymeleri, ayakkabısız olmaları ve ortamın ses, ısı ve ışık ayarlarının kontrol altında tutulması ve uygun seviyelerde olması gerekmektedir. (Aral ve ark., 2000). Öğrencilerin yaratıcı drama etkinliklerinde diğer katılımcılarla aynı mekânda paylaşımlarda bulunması karşısındaki kişileri tanınması ve kabul etmesini kolaylaştırmaktadır (Güven, 2006).

2.1.3. Yaratıcı Dramanın Aşamaları

Yaratıcı dramanın aşamaları çeşitli kaynaklarda çeşitli şekillerde sınıflandırılmıştır. San (1991) bu aşamaları;

- Isınma ve rahatlama çalışmaları
- Oyunlar oynama
- Doğaçlama süreci
- Oluşum
- Değerlendirme olarak belirtmektedir.

Adıgüzel, (2018: 136) ise yaratıcı dramanın aşamalarını ısınma-hazırlık çalışmaları, canlandırma ve değerlendirme-tartışma olarak üçe ayırmıştır.

A. Isınma ve Hazırlık Çalışmaları:

Isınma aşamasında katılımcıların kendi aralarında iletişim içinde güven, aidiyet hislerini yaşamaları hedeflenir ve asıl hedeflenen etkinliğe ön hazırlıktır bu aşamada büyük ölçüde katılımcıların eğlendiği oyunları kullanılmaktadır (Özbey, 2017). Akın'a (2016) göre ise ısınma aşaması fiziksel ve düşünsel olarak iki farklı gruba ayrılmaktadır. Fiziksel ısınmada katılımcılar vücutlarındaki gerilmenin farkına varır ve bu doğrultuda kendilerini rahatlatmak için etkinlikler gerçekleştirir, düşünsel ısınma olarak adlandırdığımız bölümde ise zihinlerinde onları sürekli meşgul eden yaşantı sorunlarından bir an olsun kurtarmak ve o anda içerisinde oldukları gruba ayak uydurmaları ve aidiyet duygusunu gerçekleştirmeye fırsat tanımaktadır. Yaratıcı drama ısınma ve hazırlık çalışmalarında grup üyeleri kendilerini keşfetmekte ve grup olarak ritmik hareket edebilmekte ve hedeflenen etkinlik

öncesinde beş duyu organını harekete geçirmekte kullanılmaktadır (Morgül, 1999: 21). 10 ile 12 dakika en yüksek sınır olmalı ısınma aşamasının zevkli, heyecanlı başlaması adına müzik, dans ve ritmik hareketlerin ardından duyguları hareketlendirecek çalışmaların yapılması gerekmektedir (Oruç, 2013).

B. Canlandırma:

Heathcote'a (2008) göre canlandırma, yaratıcı dramının en temel ögesidir, canlandırma etkinlikleri aracılığıyla katılımcılar sosyal yönlerini geliştirme imkânı bulurlar ve bu sayede katılımcılar en önemli sosyal beceri olarak görülen iletişim becerilerini artırma fırsatı da bulmuş olurlar. Bu aşamada yaratıcı drama etkinliğinin anahtar kavramı olan “dramatik kurgu” yer almaktadır. Katılımcılar lider tarafından hedeflenen tema ve kazanıma yönelik verilen kritik dramatik kurguyu çözümlenmek adına bireysel, ikili veya grup halinde uygun tekniklerden yararlanarak canlandırma eylemlerinde bulunmaktadırlar (Adıgüzel, 2017: 104)

D. Değerlendirme ve Tartışma:

Önder'e (2016: 79) göre yaratıcı drama etkinliğinin süreç sonunda grubunu kendi içerisinde tartışmasına fırsat tanınması gerektiğini ifade etmektedir bu tartışma esnasında grup lideri tarafından katılımcılara süreçte yaşadıklarına ve hissettiklerine dair derinlemesine bakış açıları geliştirecekleri sorular sorularak ayna tutulur bu soruların asıl amacı katılımcıların öğrendiklerini pekiştirmeleri ve geliştirmeleri sağlamaktır. Tartışma sorularına ek olarak lider tarafından katılımcılarla etkinlik öncesinde paylaşılan değerlendirme formları da kullanılmaktadır. Katılımcıların değerlendirme ölçütlerini bilmeleri liderin değerlendirme işine de fayda sağlar ve grup üyelerinin bireysel gelişim düzeylerini keşfetmelerine olanak tanımaktadır (Baldwin ve Fleming, 2003).

2.1.4. Yaratıcı Dramanın Faydaları:

Ömeroğlu (1960) ve Şenol (2011) çalışmaları incelendiğinde yaratıcı dramının katılımcılara kazandırdığı hedef ve faydaları aşağıdaki gibi sıralanmaktadır:

- İletişim ve dili kullanma yetilerini geliştirme,
- Eleştirel düşünme kabiliyetlerini açığa çıkarma,
- Yaratıcı yönlerini ve hayal kurmalarını geliştirme,
- Bireysel gelişim ve grup halinde çalışma becerileri kazandırma,

- Sosyal ve duygusal becerilerini geliştirme,
- Olaylara başka açılardan bakma ve empati kurma yeteneği,
- Etik ve ahlaki ilkeri kazandırma,
- Bedenin tanıma ve bireysel dünyasının farkında olma,
- Aidiyet hissi ve kendini açabilme,
- Kendi hayatını gözden geçirme ve planlama,
- Ön yargısız kabul düzeylerini geliştirme,
- Gelecekte yaşaması muhtemel gerçek hayat durumlarına hazırlıklı olma,
- Estetik haz edinme,
- Pozitif benlik kavramını geliştirme,
- Kendine güven duyma,
- Hata yapma ve yetersizlik hissi ile başetme,
- Öğrenme stillerini farklılaştırma,
- Toplumsal ve evrensel sorunlara karşı duyarlı olma,
- Beş duyu organına hitap edip öğrenme ortamında öğrenciyi aktif hale getirme gibi konularda katılımcılara fayda sağlamaktadır.

2.1.5. Yaratıcı Dramada Kullanılan Teknikler:

Yaratıcı drama içerisinde farklı farklı tekniklerin yer aldığı bir yöntemdir. Lider hedeflediği kazanımları gerçekleştirebilme adına belirlediği tekniği kullanır, bu tekniklerden “doğaçlama” ve “rol oynama” yaratıcı drama etkinliklerinin amacına ulaşabilme adına mutlaka kullanılması gerekmektedir (Erdoğan, 2016: 10).

Doğaçlama:

Hayatın doğal akışında gerçekleşen olay ve durumları önceden tahmin edemeyiz bir anda karşı karşıya kaldığımız durumlara verdiğimiz ani tepkiler doğaçlamanın özünü oluşturmaktadır (Nickel, 1985). Temanın ne olduğundan bağımsız bir şekilde doğaçlama süreci için ilk olarak olaylar zinciri belirlenmeli, olaylar zincirinde birbiri ile ilişkisi olan bağlar kurulmalı yani lider tarafından roller dağıtılmalı, olayların geçeceği mekanlere tespit edilmeli ardından olaylara pozitif ve negatif çatışmalar eklendiği kontrol edilmeli ve son olarak olayların zamanı değerlendirmeli ama doğaçlama süreçlerinde zaman kavramı belirtilmesi şart değildir (Öztürk, 2007).

Keyik' e (2011: 43) göre doğaçlama tekniği dört başlık altında incelenmektedir; belirli vücut hareketleri gerektiren beden doğaçlamaları, özel bir temayı içeren konu doğaçlamaları, birbiri ile ilişkili durumları anlatan olay doğaçlamaları ve seçilmiş karakterlerin canlandırılması ile gerçekleşen tip doğaçlamaları.

Rol Oynama:

Rol oynama, kişinin duygu ve düşünceleriyle yaratıcı drama sürecinde kendisine benzeyen veya hiç benzemeyen herhangi bir role hayat vermesidir bu süreç kişinin çekingenlik utanma gibi negatif özelliklerinden uzaklaşma empati gibi pozitif özellikler kazandırmasını sağlamaktadır (Genç, 2003). Rol oynama çocukluk çağından oynanan hemen hemen bütün oyunlarda karşımıza çıkmaktadır. Kavcar'a (1985) göre rol aynama tekniğinin öğrenme süreçlerine fayaları şöyledir; kişinin iç yolculuğa çıkmasını, paylaşımında buldukları ile empati kurmasını, kendisine güvenmesini, yaratıcı yönlerini açığa çıkarmasını, düşünce ve fikirlerini çekinmeden ifade etmesini, iletişim ve dili kullanma becerilerini geliştirmesini, hayatta karşılaşması muhtemel olayları önceden prova etmesini sağlamaktadır.

Pantomim:

Pantomim, ses ve kelimelere hiçbir koşulda başvurmadan yalnızca beden hareketlerini, jest ve mimikleri kullanarak gerçekleştirilen drama tekniğidir bu teknik eğitim öğretim sürecinde çocukları etkin kılmakta, öğrenmeyi kalıcı hale getirmekte olup başarılı olunabilmesi için dikkat edilmesi gereken husus ise pantomimi gerçekleştiren katılımcının sözcüklere ve seslere başvurmadan anlatmak istediklerini sanki konuşarak anlatmışçasına karşı tarafa iletmesi gerekmektedir (Çalışkan ve Karadağ, 2005). Pantomim esnasında öğrenciler anlatılanı tespit etmeye çalışırlar bu çabaları tahmin etme becerilerini geliştirmektedir ayrıca hareket etme becerilerini de iletirmektedir (Baysal, 2005).

Rol Değiştirme:

Rol değiştirme, yaratıcı drama etkinliğindeki katılımcıların süreç sırasında değişik rol ve karakterlere bürünerek onların da kendi içlerinde yaşadıklarını çözümlemesi ve yorumlaması işlevlerini yerine getirmektedir en önemli faydası ise her öğrencinin birden fazla rol ve karakteri canlandırmasıdır (Önder, 2016). Örneğin oynadığı oyunu kazanmış bir karakteri canlandıran öğrencinin rollerin değişmesinden sonra oynadığı oyunu

kaybetmiş bir karakteri canlandırması olayları farklı açılardan bakmasını ve iki tarafa dair empati kurmasını sağlamaktadır.

Öğretmenin Rolde Olması:

Adıgüzel'e (2017: 332) göre öğretmenin rolde olması veya öğretmenin role girmesi tekniği yaratıcı drama etkinliği başlar başlamaz veya sürecin içerisinde rastgele bir anda katılımcılara direktifler vermek, dramatik kurgunun gidişatına zarar veren durumları engellemek adına etkinlikte rol alması durumudur bu durumun amacı ise etkinlikte ulaşılmaması istenen asıl kazanımdan uzaklaşmamak ve öğrenme ortamını zenginleştirmektir. Öğretmen çalışmanın lideri konumunda öğrencilerine rehberlik eden kişidir sürecin kontrol altına alınması adına en başta başvuru teknik öğretmenin rolde olmasıdır (Erdoğan, 2017).

Dramatizasyon:

Dramatizasyon tekniği özellikle çocukların çok sevdiği oyun ve tiyatro kavramlarını bünyesinde barındırmaktadır (Adıgüzel, 2017). Tiyatro sanatının bileşenleri aracılığıyla eğitim öğretim sürecinin oyunlaştırılması yoluyla gerçekleşir bu doğrultuda müfredat kazanımları, günlük hayatta karşılaşılan durumlar, toplumsal ve küresel boyutlu sorunlar gibi durumlarda öğrencileri pasif durumdan kurtarıp etkin hale getirmek için yapılan oyunlaştırma-canlandırma faaliyetlerini dramatizasyona örnek teşkil etmektedir (Kalkancı, 1991: 16).

Anlatı:

Yaratıcı drama etkinliği sırasında anlatı tekneği, herhangi bir hikâyeye veya okuma parçasının lider tarafından grup katılımcılarına okuma, anlatma esnasında eş zamanlı olarak canlandırılmasıdır en önemli faydası ise katılımcıların dili kullanma ve kendilerini rahatlıkla ifade etme becerilerini geliştirmesidir (Erdoğan, 2017: 11). Yaratıcı drama çalışmalarında anlatı tekniğini kullanmak katılımcıların konuşma becerilerini ve estetik algılarını da geliştirmektedir (Kara, 2010).

Donuk İmge:

Donuk imge, yaratıcı drama etkinliklerinde katılımcıların bireysel veya küçük gruplar şeklinde vücutlarını kullanarak hareket, konuşma ve ses olmadan herhangi bir görüntüyü ortaya çıkarma halidir bu tekniği gerçekleştirmek son derece basittir ayrıca

katılımcıları öğrenme sürecinde edilgen durumdan çıkarıp aktif hale getirdiği için süreci son derece zenginleştirmektedir (Adıgüzel, 2017: 357). Örneğin görsel sanatlar dersinde öğretmen önde gelen sanatçıların sınıfta incelenmesi gereken ünlü eserlerini işledikten sonra öğrencilerin bu eserleri donuk imge olarak sergilemesini isteyebilir bu eser bir heykel, fotoğraf veya tablo olabilmektedir.

Sıcak Sandalye:

Sıcak sandalye, yaratıcı drama etkinliği sırasında role girmiş grup üyelerinden herhangi birinin sandalyeye oturtularak ve diğer üyelerin bu roldeki kişinin vermiş olduğu karar ya da onlara verdiği bir tepkiden dolayı kendisini sorular sorması halinde gerçekleşmektedir (Calp, vd. , 2016: 6). Sıcak sandalye tekniğinde etkinliğin sorunsuz ilerleyebilmesi adına gruptaki katılımcı sayısına dikkat edilmeli etkinliğin yarıda kalmaması adına liderin katılımcı sayısına göre zamanı iyi ayarlaması gerekmektedir.

Hikâye Tamamlama:

Hikâye tamamlama tekniği uygulanırken lider katılımcılara işlenen hikâyeyi okurken olay örgüsünün en heyecan uyandıran bölümüne kadar okur veya anlatır ve duraksar ardından katılımcılara yönelerek hikâyenin geriye kalan kısmını hayal gücü ve yaratıcılıklarından faydalanarak devam ettirmelerini gerektiğini açıklar (Ömeroğlu, Özyürek, Erbay ve Ceylan, 2016: 102). Hikâye aracılığıyla öğrencilerin yaşamda karşılaşması muhtemel sorunları kurgulamak problem çözme becerilerini ve olaylara odaklanmalarını geliştirmektedir (Ekin, Akçay, Halmatov, 2018).

2.2. Empatik Eğilim

Bireyler hayatlarının her anında çevresindeki insanlar ile etkileşim içinde olmaktadır bu etkileşimin pozitif yönde seyretmesi için kişi karşısında bulunan insanın hislerini ve fikirlerine değer veriyor olması gerekir bunun içinde sosyal beceri ve empati düzeyinin yüksek olması gerekmektedir (Yüksel, 2004).

2.2.1 Empatinin Tanımı

Günümüzde adından çok sık bahsedilen empati kavramı, literatüre 1850’li yıllarda bir sanat terimi olarak girmiştir, Almanca’da “duygu”, “duygulanma” ve “hissetme” anlamlarına gelmektedir örneğin Picasso’nun bir yapıtını incelerken insani hislerin

harekete geçmesi veya Mozart'ın bir bestesini dinlerken insanların çok heyecanlanması olarak betimlenmiştir (Wispe, 1986). Empati kavramı bireylerin karşısındaki kişinin hislerinin, hareketlerinin ve düşündüklerinin ifade ettiklerini kesin bir şekilde fark etme "kendini başkasının yerine koyma" üzüntüsü ile üzülmeye, sevinçle sevinme, heyecanı ile heyecanlanma durumlarına karşılık gelmektedir (Budak, 2009: 249). Empati, insanın iletişim içinde olduğu kişinin yerine kendisinin olduğunu düşünerek yaşananları o kişi gibi değerlendirebilmesi, hissettiklerini, yaşadıklarını anlamlı bir şekilde keşfedebilmesi ardından da bunları paylaşmasını gerektirmektedir (Erçoban, 2003: 10). Empati, etkin ve sağlıklı iletişim için olmazsa olmaz beceridir ayrıca psikososyal sağlığı pozitif etkiler (Kaya ve Siyez, 2010).

2.2.2. Empatik Eğilim Kavramı

Toplum içerisinde beraber yaşamak zorunda olan insanlar için empati olmazsa olmaz bir konumdur, birçok açıdan farklı özelliklere sahip insanların birlikte yaşadıkları sosyal ortamlar problemleride getirmektedir empatik eğilim bu noktada yaşanması muhtemel sorunların önüne geçebilmektedir (Dökmen, 1999). Empatik eğilim kişilerin empati özelliği gösteren davranışları gerçekleştirebilme kapasitelerine karşılık gelmektedir, duyarlılığı düşük olan kişilerin empati kurma yeteneği de düşük olacaktır bu noktada empatik eğilime sahip olmayan bir kişiden empati yapabilmesi beklenemez (Akkoyun, 1987). Kişilerin empati becerileri ve empatik eğilim düzeyleri doğuştan kazanılan bir özellik olmamakla birlikte empati kurma becerisi ve empatik eğilim düzeyi düşük olan bir kişinin bu özellikleri hayatı boyunca düşük kalmayabilir yapılan eğitimlerle yükseltilmektedir (Ataşalar, 1996).

2.2.3. Empatinin Bileşenleri

Empati kavramının geçmişine bakıldığında tanımına dair farklı düşüncüler olduğu gibi bileşenleri konusunda da birbirinden farklı ifadelere rastlamak mümkündür. Empatinin üç bileşeni olduğu görüşünü ortaya atan Hofmann (1975) bunları bilişsel, duygusal ve güdüsel olarak belirtmektedir. Eroğlu (1995: 48) alanyazında detaylı inceleme yaptıktan sonra değişen ve gelişen çalışmaların ardından empati kavramını algısal bileşen, bilişsel bileşen, duygusal bileşen ve bildirişim bileşen olarak şu dört temel bileşende ifade etmektedir.

Algısal Empati:

Algısal empati empatik eğilimi gerçekleştirmenin birinci aşamasıdır, karşıdaki kişinin jestlerine, mimiklerine, bakışlarına, ses tonuna, vurgulamasına gibi şahsına özel durumlara yoğunlaşma ile ilgili bilgileri içermektedir ancak bu alt basamaklar yorumlanıp anlaşıldıktan sonra yeterli anlamda empati kurulabilmektedir çünkü duyuşsal ve bilişsel anlamda empati kurmanın en önemli şartı algısal empatiyi oluşturan özel durumları gerçekleştirmektir (Karabağ, 2003: 30).

Bilişsel Empati:

Bilişsel empati bileşeni kapsamında empati becerisi karşıdaki kişinin ihtiyaçlarını, tavırlarının altında yatan derin anlamı, hissettiklerinin onda uyandırdıklarını anlayabilme adına yapılanlardır (Özbalta, 2018). Başka bir açıdan bakıldığında iletişimde bulunulan bireyin bilişsel açıdan psikojisinin ne durumda olduğunu özel olarak yaşadıklarını ve hissettiklerini algılamaktır (Alver, 2003: 69).

Duyuşsal Empati:

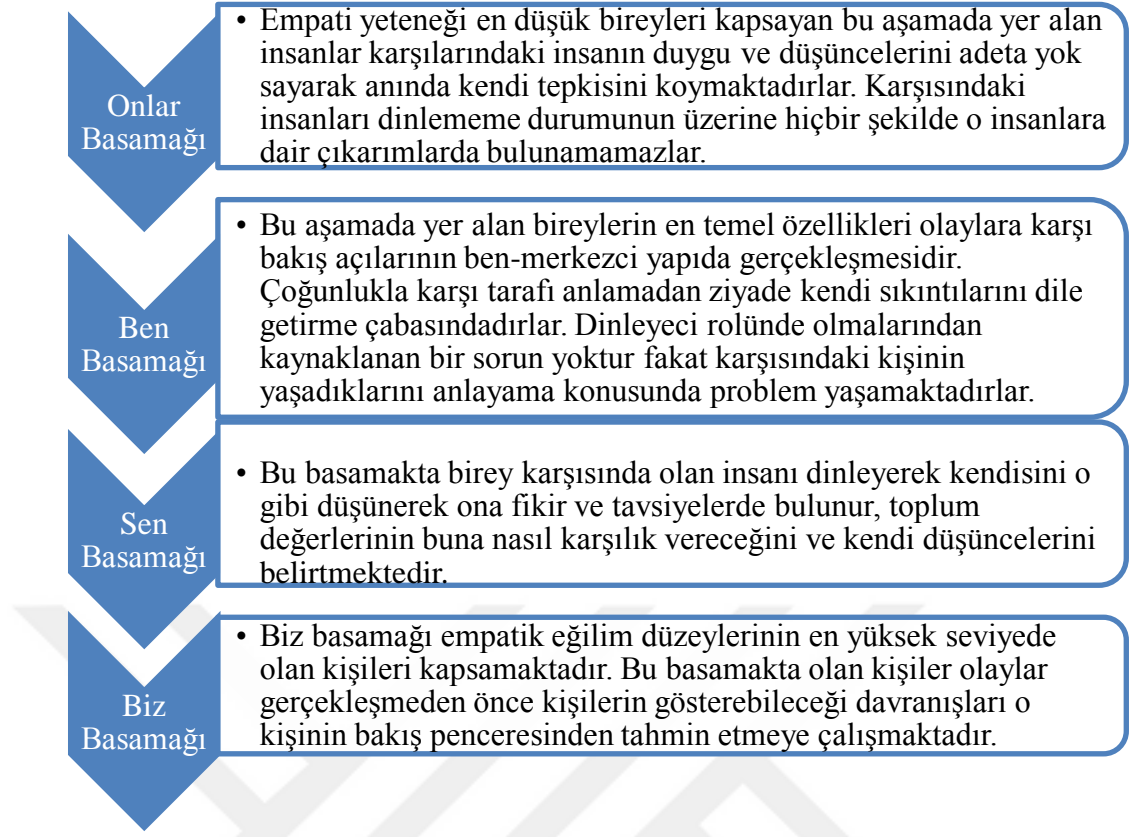
Duyuşsal empati bileşeni bireylerin hislerine ve düşüncelerini umursayarak yaşadıklarının onda uyandırdığı etkinleri paylaşma yeteneği olarak ifade edilmektedir, duygusal bileşenden bağımsız olan bir empatik eğilim sadece insanların hayatlarını ortaya koyma çabası anlamına gelmektedir (Yılmaz, 2003).

Bildirişim Bileşeni:

Alanyazındaki çeşitli çalışmalarda bu aşamanın gençlik ve ergenlik yaşlarında hızlı bir yüksel gerçekleştirdiğini belirtmektedir, bireyin karşıdaki kişi ile empati kurma sürecinde yani bilişsel empati, duyuşsal empati esnasında kendisinde oluşan fikirleri sözel yol ile ifade etmesine karşılık gelmektedir (Alçay, 2009: 51).

2.2.4. Empati Basamakları

(Dökmen, 1988: 170-171) empati basamakları “duygu” ve “düşünce” kavramlarının üzerine temellendirilmiş yapıda birbirinin devamı nitelikte aşamalandırılmış ve dört ana empati basamağı ile ifade edilmektedir bu basamakları empati yapabilme kabiliyetine göre en düşükten en yükseğe doğru bir hiyerarşisi oluşturur bu basamaklar;

Şekil 1: Empatin basamakları

Şekil 1'deki bilgiler incelendiğinde empati becerisinin en düşükten en yüksek düzeye dört ana basamağa ayrıldığı görülmektedir.

2.3. Sosyal Beceriler

Eğitim öğretim süreçlerinde öğrencilerin akademik başarılarının yanında sosyal becerilerinin de önemli olduğunun anlaşılmasından sonra sosyal becerilere olan ilgi nin arttığı gözlemlenmektedir. Trower' e (1982) göre bireylerin temel ihtiyacı olan sosyalleşme amaçları için yaşamlarında ortaya koydukları eylemlerdir bu eylemler içinde yaşanan toplumun büyük bir kesimi tarafından kabul edilmiş niteliğe sahiptir. Kişilerin kendilerini içinde yaşadıkları topluluğa kabul ettirmesini kolaylaştıracak, kendisine ve topluluk üyelerine fayda sağlayacak olan içselleştirilmiş davranışların bütününe ifade etmektedir (Kelly, 1982). Avcıoğlu (2005) sosyal becerileri; kişilerin toplumsal hayat içerisinde kendilerinden beklenen ödevleri gerçekleştirebilmek adına sergiledikleri tutum ve davranışlar olarak belirtmektedir. Sosyal beceriler, ilk olarak bireyin kendisinden beklenen davranışları anlaması ile başlar ve ardından bu davranışları ortaya koymak adına çabalar işte burada sergilediği davranışları ifade etmektedir (Çubukçu ve Gültekin, 2006).

Sosyal becerilerin eğitim kurumlarında sağlam temellere dayanan kaliteli öğretim programları temelinde çocukların gelişimsel özellikleri, ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurarak kazandırılmaya çalışılmasının öğrencilerin akademik seviyelerini çok yükselttiği tespit edilmektedir (Docksai, 2010).

Akkök (2006) insanların sosyal yaşantıya uyum sağlama ve kendini içinde yaşadığı topluluğa ait hissetmesinin en önemli unsurlarından biri olan sosyal becerileri altı ana başlık altında aşağıdaki gibi sınıflandırılmaktadır;

- 1) İlişkiyi başlatma ve sürdürme becerileri: Sosyal hayatta sıklıkla karşılaşılan durumlarda kullanılan tanışma, sohbet etme gibi durumları başlata ve sürdürme becerileri.
- 2) Grupla Bir İş Yapma ve Yürütme Becerileri: Grup içerisinde görüşlerini paylaşma, grup paydaşlarını dinlenme ve sorumluluk alma gibi becerilerdir.
- 3) Duygulara Yönelik Beceriler: Kişisel duygularını fark etmek, paylaşmak ve diğer kişilerin duygularını anlamak gibi beceriler.
- 4) Saldırgan Davranışlar İle Başa Çıkmaya Yönelik Beceriler: Kavga ve şiddet uygulamaktan kaçınarak sınırlarını kontrol altında tutmaya yarayan becerilerdir.
- 5) Stres Durumuyla Başa Çıkma Becerileri: Olumsuz durumlarla ve yalnızlık ile başa çıkabilme becerileridir.
- 6) Plan Yapma ve Problem Çözme Becerileri: Sağlıklı karar almaya yarayan becerilerdir.

2.3.1. Sosyal Becerilerin Gelişiminde Etkili Olan Bazı Faktörler:

Bireylerin hayatlarında çok kritik öneme sahip sosyal becerilerinin gelişmesinde iki an faktör ön plandadır bunlar çevre ve genettir bu araştırmada bu etmenlerin bileşenlerinde yer alan aile ve okul faktörü incelenmektedir. Sosyal becerilerin gelişiminde önemli role sahip faktörlerden birincisi aile ikincisi ise eğitim hayatının başlaması ile okul ortamıdır (Gülay ve Akman, 2009).

Aile:

Aile, çocukların sosyal beceri edinimlerine başladığı ilk duraktır dünyaya geldiği in andan itibaren başta anne babaları olmak üzere çevrelerini inceleyip, taklit edip ve model olarak sosyal beceri düzeylerini arttırmaktadırlar (Erten, 2012). Anne babanın karakteristik özellikleri, ebeveyn yeterlilikleri, psiko-sosyal özellikleri çocuklarının ileriki yıllarda sergileyecekleri sosyal beceri düzeylerinde çok önemli bir yere sahip olduğu düşünülmektedir (Çağdaş ve Seçer, 2002). Hoffman'a (1975) göre anne babanın insani yönlerinin yanında çocuklarına karşı gösterdikleri yaklaşım şekli, çocukla iletişim halinde oldukları anda paylaştıkları çocukların sosyal gelişim seyirlerini belirlemektedir örneğin, anne babaların çocuklarının davranışlarını disipline edebilmek adına yaptıkları uygulamalar çocuklarının yaşamın ileriki yıllarında çevrelerindeki insanların duygu ve düşünceleri ile empati kurabilme becerilerini doğrudan belirlediği souncuna ulaşılmıştır (Akt: Dardağan, 2000: 3).

Okul Ortamı:

Okul, çocukların akranları ile bir arada olmaya karşı ilk adımı attıkları mekandır. Okula başlayan öğrenciler öğretim kazanımlarının yanında insani ilişkilerin yapısını, sosyalleşmeyi, toplumun ondan neler beklediğini ve uygun davranışlar sergilemeyi öğrenmektedir (Uğur, 1988: 36). Bambaşka sosyal ve ekonomik şartlara sahip bölgelerden, yerine göre din, ırk gibi hayatın içinde olan farklılaşmış koşullardaki aile yapılarını temsil eden öğrenciler akademik ve sosyal gelişimlerini pozitif veya negatif yönde etkileyecek deneyimler ile okulda yüz yüze gelmektedir (Tagay, Baydan, Acar, 2010). Okul, anasıfı zamanlarından başlayarak öğrencilerin sosyalleşip toplum içinde kendine ait yer bulmasını sağlayan eğitim kurumlarıdır ve onların sosyal becerileri edinmesinde kritik konumda yer almaktadır (Özbeşler ve Duyan, 2009).

2.3.2 Sosyal Beceri Eğitiminde Kullanılan Bazı Yöntemler:

Sosyal beceri eğitiminde kullanılan çok farklı yöntemler vardır. Bunlardan başlıcaları model olma, gösteri, rol oynama ve drama yöntemleridir.

Model Olma Yöntemi:

Sosyal beceri eğitiminde model olma yönteminden faydalanırken ilk olarak kazandırılması hedeflenen sosyal beceriye yönelik bir davranış ve ona uygun bir model belirlenir, belirlenen kazanım kendi içerisinde aşamalandırılır, bu kazanıma yönelik şifreler bireylere kelimeler, beden hareketleri ile hissettirilir ardından bireylere gösterilen becerileri içeren davranışları taklit ederek sergilemesi için fırsat yaratılır son olarak grupla beraber bireyler yeni davranışları göstermeleri için uygun ortamlar yaratılır (Avcıoğlu, 2005: 28).

Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi:

Belirlenen beceri ve kazanımların katılımcıların önünde bir uzman aracılığıyla en ince ayrıntısına kadar anlatılarak öğretilmesine dayanır, çoğunlukla kelimeler üzerinden bir anlatı ile gerçekleştirilen bu yöntemde öğrenciler hedeflenen kazanımlar baştan sona sırasıyla deneyimlemektedirler (Açıkgöz, 2007).

Rol Oynama:

Rol oynama sosyal beceri öğretiminde önemli bir yere sahiptir bunun nedeni ise bu yöntem aracılığıyla katılımcılar kendilerinden farklı karakterlerin yerine geçip onların duygu ve düşünceleri anlamakta, onlarla daha rahat empati kurabilmekte ve geliştirilmesi beklenen sosyal becerilerini çok daha rahat bir şekilde gerçekleştirmektedir (Avcıoğlu, 2005: 24).

Drama:

Drama, oyun, oyunlaştırma, rol ve canlandırmanın unsurlarından yararlanarak kişilerin sosyal becerilerinin oluşmasını, var olan pozitif özelliklerini daha da geliştirmesini, kendi içsel yolculuğuna çıkartarak duygu ve düşünceleri sağlam bir insan olmasını gerçekleştirmektedir (Gönen ve Dalkılıç, 1998). Eğitim öğretim sürecinde dramının yaşantı yoluyla öğrencileri aktif hale getirmesi ile oluşan zevkli atmosfer öğrencilerin ileriki dönemlerde içinde bulunacağı öğretim süreçleri adına olumlu bir etki yaratmaktadır (Koç, 1999).

2.4. Konu İle İlgili Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde yaratıcı drama, empatik eğilim ve sosyal beceriler alanlarında yapılan araştırmalar incelenerek sonuçları verilmektedir.

2.4.1. Yaratıcı Drama ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Saab (1988) “Yaratıcı Drama Yöntemlerinin Matematik Başarısına Etkileri” isimli çalışmasında ilköğretim 6. Sınıf öğrencileriyle matematik ile ilgili kavramları işlerken yaratıcı drama yönteminin etki düzeyini araştırmış ve bu süreçte yaratıcı drama yönteminin tekniklerinden faydalanmıştır. Deney grubundaki katılımcılar ile matematik dersinde yaratıcı drama yönteminden faydalanılırken kontrol grubundaki katılımcılar ile klasik matematik öğretimi programı yürütülmüştür. Çalışma grubunun akademik başarılarını ölçmek için “Temel Beceriler Testi”, tutum seviyelerini tespit etmek amacıyla “Matematiğe Karşı Tutum Ölçeği” ve yaratıcılık seviyeleri için ise “Grup Yeteneği Envanteri” kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan veri toplama araçları uygulama öncesi ve sonrası olarak her iki gruba da uygulanmıştır. Araştırma sonucunda yaratıcı drama yönteminin klasik matematik öğretimine göre öğrencilerin akademik başarısı üzerinde daha olumlu bir etkisinin olduğu, yaratıcılık ve matematik dersine yönelik tutumlarında ise istatistiki olarak anlamlı bir farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir.

Üstündağ (1997) “Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinin Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişime ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarına Etkisi” adlı araştırmasını yaratıcı dramanın öğrencilerin erişilerine ve derse yönelik tutumlarını tespit etme amacıyla yapmıştır. Araştırmada deneysel desen kullanılmıştır. Çalışma grubunu Ankara TED Koleji 8. Sınıf seviyesinde toplam 58 öğrenci oluşturmuştur. Öğrenciler deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Deney grubuna yaratıcı drama yöntemi ile konu anlatımı yapılırken kontrol grubuna klasik öğretim uygulanmıştır. Araştırma sonucunda yaratıcı dramanın deney grubunun erişim puanları ve tutumlarında kontrol grubuna kıyasla pozitif şekilde farklılık yarattığı tespit edilmiştir.

Rowland (2002) “Yaratıcı Drama Yöntemi ile Kendini İfade Etme Yolu” isimli çalışmasını sosyal açıdan dezavantajlı olarak nitelendirilen 37 öğrenci ile yürütmüştür. Okul ortamından farklı mekanlarda yaratıcı drama alanında uzman bir yürütücü tarafından hazırlanan ve uygulanan etkinliklerin öğrencilerin kendilerini ifade etme becerileri üzerindeki etkisini incelemiştir. Çalışma grubunu yedi yaşında 5’i erkek 5’i kız toplam 10 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrenciler deney grubu ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Deney grubunda yer alan öğrencilere 4 hafta süresince haftada 5 gün 45 dakika yaratıcı drama etkinlikleri uygulanmıştır. Araştırma verilerinin toplanmasında nitel yöntemlerden gözlemler ve günlükler tutulması kullanılmıştır. Araştırma verileri analiz edildiğinde

yaratıcı drama etkinlikleri uygulanan deney grubunun normal öğretim etkinliklerine devam eden kontrol grubuna göre kendilerini daha rahat ve güçlü diyaloglarla ifade ettikleri tespit edilmiştir.

Ekinözü (2003) “İlköğretimde Permütasyon ve Olasılık Konusunun Dramatizasyon ile Öğretiminin Başarıya Etkisinin İncelenmesi” isimli araştırmasında ilkokul 8. sınıf matematik dersinde yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin başarılarına, tutumlarına ve öğrenme faaliyetinin kalıcılığına etkisini araştırmıştır. 2002-2003 yılında İstanbul’da bir okulda bulunan 8. sınıf öğrencilerinden oluşan 70 öğrenci araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çalışmada başarı ve tutum ölçekleri kullanmıştır. Araştırmanın bulgularına göre; 8.sınıf permütasyon-olasılık konusunun öğretiminde yararlanılan yaratıcı drama yönteminin düz anlatım yöntemine göre öğrencilerin akademik başarıları ve tutumlarına olumlu veya olumsuz bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Ay (2005) tarafından yürütülen “İlköğretim Hayat Bilgisi Öğretiminde Yaratıcı Drama ve Geleneksel Yöntemlerin Öğrenci Başarıları ve Hatırda Tutma Düzeyi Üzerindeki Etkileri” isimli çalışmanın amacı Hayat bilgisi dersinde geleneksel yöntemin ve yaratıcı drama yönteminin, hatırda tutma düzeyi ve öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkilerini belirlemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Denizli ili Merkez ilçesine bağlı bir ilköğretim okulunda 2004-2005 yılında üçüncü sınıf öğrencilerinden deney grubu için 36, kontrol grubu için 32 olmak üzere toplam 68 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan başarı testi kullanılmıştır. Verilerin analizi sonucunda araştırmada yaratıcı drama yöntemi etkinliklerinin klasik öğretim faaliyetlerinden daha başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Boujaoude ve Sowwan (2005) “Fen Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanılmasının Bilimin Doğası Üzerine Etkisi” isimli araştırmalarında yaratıcı drama yönteminin öğrencilerde bilimin doğası üzerine etkilerini tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmalarının çalışma grubunu Lübnan, Beyrut’ta bulunan bir okulda öğrenim gören 14’ü deney 18’i kontrol grubunda toplam 42 öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubundaki öğrenciler ile 12 hafta süresince drama yöntemi ile dört bilim adamının çalışmalarından yararlanılarak ışık kavramı hakkında incelemeler gerçekleştirilmiştir. Bu konuda yapılan çalışmaların sonuçlarına bakıldığında drama yöntemine katılan deney grubunun, kontrol grubuna göre bilimin doğasına yönelik hedefleri gerçekleştirmede daha başarılı olduğu görülmüştür.

Wright (2006) “Drama Eğitimi ve Benliğin Gelişimi: Efsane mi Gerçek mi?” isimli çalışmasında kişisel gelişim kavramlarını drama eğitim programı çerçevesinde incelemiştir. Çalışmada sosyo-ekonomik seviyeleri yüksek kent merkezinde yer alan okullar ve daha dezavantajlı bölgelerdeki köy okullarından öğrenciler yer almıştır. Çalışma grubunu 5 farklı sınıf seviyesinden yaş ortalamaları 11,5 olan toplamda 123 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilere uyumsuzluk anketi ve benlik kavramı ölçekleri uygulanmıştır. Deney grubundaki öğrencilere 10 hafta boyunca drama etkinliklerinden oluşan bir program uygulanmıştır. Araştırma sonucunda deney grubunda yer alan öğrencilerin kelime hazinelerinin ve benlik kavramlarının geliştiği sonucuna varılmıştır.

Yıldırım (2008) “İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Yöntemine İlişkin Yeterlilik ve Uygulama Düzeylerinin Belirlenmesi” adlı araştırmasında 2006-2007 eğitim öğretim yılında Malatya ilinde resmi ve özel okullarda görev yapan toplam 360 sınıf öğretmeni ile çalışmıştır. Betimsel tarama yönteminde yürütülen çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen likert tipi ölçek aracılığıyla öğretmenlerden veriler toplanmış ve istatistiki analizleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemi etkinliklerinin bilme ve uygulama düzeylerinin yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Dorion (2009) “Drama Yoluyla Bilim” isimli araştırmasında, ilköğretim ikinci kademe öğrenim görmekte olan öğrencilerinde, yaratıcı drama yöntemi etkinliklerinin gerçekleştirilmesinin öğrencilerin kavramsal becerilerine etkisi üzerinde çalışmıştır. Araştırmada dersin öğretmenleri de gerçekleştirilen uygulamalarda yer almıştır. Uygulamalar 3 farklı şehirde, bağımsız İngiliz okullarında 12-16 yaş arası öğrencilere Fen öğretimi kazanımlarında gerçekleştirilmiştir. Fizik, kimya, biyoloji dersi konularında ders öğretmenleri tarafından yaratıcı drama etkinlikleri aksatılmaksızın özenle gerçekleştirilmiştir. Ders öğretmenleri sınıflarında bir canlandırma gerçekleştireceklerinde araştırmacının da sınıfta bulunmasına dikkat etmişlerdir. Yapılan uygulamalar sonucunda öğrencilerin özelliklerini ortaya çıkarmada, kavramsal becerilerinin geliştirilmesinde drama uygulamalarının öğrencilerin kavram becerileri üzerinde olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Sağlamel (2009) “Konuşma Derslerindeki Dil Kaygısını Azaltmada Yaratıcı Dramanın Rolü Üzerine Deneysel Bir Çalışma Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Dil Kaygısına Dair Tutumları” isimli araştırmasında Karadeniz Teknik Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulunda öğrenim gören 565 öğrencinin konuşma kaygısı ölçülmüştür daha

sonra 30 öğrenci ve 20 öğretim görevlisi ile yarı yapılandırılmış mülakatlar yapılmıştır. Araştırmacı tarafından 22 öğrenciye 6 hafta süren yaratıcı drama etkinlikleri uygulanmıştır. Ön test son test uygulama verileri analiz edilip incelendikten sonra araştırmacı tarafından yaratıcı drama etkinlikleri uygulanan öğrencilerin konuşma kaygısı düzeyi ile uygulama yapılmayan diğer öğrencilerin konuşma kaygısı düzeyi arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Demirsöz (2010) “Yaratıcı Dramanın Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları, Bilişüstü Farkındalıkları ve Duygusal Zekâ Yeterliliklerine Etkisi” adlı araştırmasında yaratıcı dramanın öğretmen adaylarının demokratik tutumları, bilişüstü farkındalıkları ve duygusal zekâ yeterlilikleri üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı tespit edilmiştir.

Yılmaz (2010) “Çocukların Kelime Ediniminde Yaratıcı Drama Çalışmalarının Etkileri Üzerine Bir Araştırma” adlı araştırmasında öğrencilerin yeni kelimeler öğrenme sürecinde yaratıcı drama yönteminin etkisini araştırmıştır. Deneysel yöntem kullanılan araştırmaya toplamda 78 öğrenci dahil edilmiştir ve bu öğrenciler deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmıştır. Deney grubuna uygulanan yaratıcı drama etkinlikleri sonucunda İngilizce kelime edinimi sürecinde yaratıcı drama etkinlikleri uygulamanın öğrencilerin daha kolay öğrenmesini sağladığı tespit edilmiştir.

Çöme (2011) “Okul Yöneticilerinin Eğitimde Yaratıcı Drama Faaliyetlerine Yönelik Tutumları” isimli araştırmasında geliştirdiği tutum ölçeği aracılığıyla 300 ilköğretim kurumunun yöneticisinin okullarında gerçekleştirilen yaratıcı drama etkinliklerine dair tutumlarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Elde edilen verilerin istatistiki analizleri sonucunda çalışmaya katılan idarecilerin yaratıcı drama yöntemine dair tutumlarının yaş, eğitim düzeyi hizmet içi eğitim ve okul mevcudu değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediği sonucuna varılmıştır.

Joronen, Konu, Rankin ve Åstedt-Kurki'nin (2011) “İlkokulda Sosyal İlişkileri ve Zorbalığı Önleme Amaçlı Bir Drama Programının Değerlendirilmesi” isimli araştırmalarında Finlandiya’da bir okulda uygulanan yaratıcı drama yöntemi etkinliklerinin öğrencilerin sosyal ilişkilerine ve okulda yaşanan akran zorbalığı olaylarına etkisini incelemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu aynı sosyo-ekonomik şartlara sahip iki okulda öğrenim gören 4 ve 5. Sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya katılan 190 öğrenci deney ve kontrol grubu olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Deney grubuna

uzmanlar tarafından hazırlanan yaratıcı drama yöntemi etkinlikleri uygulamış kontrol grubu ise normal eğitim öğretim faaliyetlerine devam etmiştir. Araştırma sonucunda deney grubunun sosyal ilişki düzeylerinin anlamlı bir şekilde yükseldiği ve deney grubundaki öğrencilerin uğradığı akran zorbalığı olaylarının da kontrol grubuna oranla daha düşük çıktığı belirlenmiştir.

Nalçacı (2012) “Çevremizdeki Kirlilik Konusunun İlköğretimde Yaratıcı Drama Yöntemi ile İşlenmesi ve Öğrenci Farkındalığına Etkisi” adlı araştırmasında 4. Sınıf fen bilimleri dersi çevremizdeki kirlilik konusunda yaratıcı drama etkinliklerinin etkisi incelenmiştir. Karma yöntemin kullanıldığı araştırmada öğrenciler deney ve kontrol grubu olarak ikiye ayrılmış ve elde edilen veriler incelendiğinde öğrencilerin çevresel farkındalık kazanması konusunda yaratıcı drama etkinliklerinin önemli bir yere olduğu sonucuna varılmıştır.

McLauchlan ve Winters (2014) “Drama derslerinde bu kadar harika olan nedir?” isimli çalışmalarında Kanada’da üç farklı okulda yaratıcı drama dersli alan 14-15 yaş aralığındaki 54 öğrenci yer almıştır. Araştırmada karma yöntem kullanılmıştır. Araştırmanın amacı yaratıcı drama dersi alan öğrencilerin bu derslerdeki uygulamalar esnasında yaşadıklarını onların gözünden aktarmaktır. Çalışmaya katılan öğrenciler ile yapılan görüşmeler sonucunda katılımcıların yüzde 95’i dramanın okula yönelik tutumlarını pozitif yönde yükselttiğini, yüzde 65’i okula devam etme açısından motivasyonlarını yükselttiğini ifade etmiştir.

Piazzoli (2014) “İkinci Dil Olarak İtalyanca Öğretme Sürecinde Dramanın Rolü” adlı araştırmasında 46 öğrenci ve 14 öğretmen olmak üzere toplamda 60 katılımcı ile çalışmıştır. Deney grubundaki katılımcılara dramatik gerilimler ve yabancı dil öğretiminde günlük yaşam deneyimlerine maruz bırakılma uygulamaları yapılmıştır. Araştırma boyunca yapılan uygulamalar sonucunda öğrencilerin yabancı dil olarak İtalyancayı kavrama ve günlük diyalogları gerçekleştirme süreçlerinin hızlandığı sonucuna varılmıştır.

Küçükkaragöz ve Hartuç (2015) “ İlkokul 2. Sınıf Hayat Bilgisi Dersinin Drama Yöntemi ile Öğretimine İlişkin Bir Uygulama Önerisi” isimli çalışmalarında sınıf öğretmenlerinin ilkokul 2. Sınıf hayat bilgisi dersinde drama yöntem ve tekniklerini kullanarak daha etkin ders işleme adına örnek ders planları hazırlanmıştır.

Erdoğan (2016) “Yaratıcı Drama ve Orff Schulwerk Uygulamalarının İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkileri” isimli

araştırmasında ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel model kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2014- 2015 öğretim yılında Antalya ili Kemer ilçesinde bir ilkokulda öğrenim gören 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Kontrol grubunda yer alan öğrencilere klasik müzik öğretimi programı uygulanmıştır. Deney grubunun ders planları Orff Sculwerk ve yaratıcı drama etkinlikleri kullanılarak araştırmacı tarafından hazırlanmış ve uygulanmıştır. Uygulamalar haftada 1 saat ve toplamda 8 hafta sürmüştür. Elde edilen verilerin analizleri sonucunda yaratıcı drama ve orff sculwerk etkinlikleri uygulanan deney grubundaki öğrencilerin tutum puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Hamurculu (2016) “Ankara’daki Müzelerde Yaratıcı Drama Etkinlikleri ve Ankara Resim ve Heykel Müzesinde Yaratıcı Drama Önerisi” isimli araştırmasında çağdaş müzecilikten ve müze eğitim programının öneminden bahsetmektedir. Betimsel tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme tekniğinden faydalanılmıştır. Bu araştırma aracılığıyla müze eğitim programı olan farklı müzelerde uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin olumlu yönleri ve uygulama esnasında karşılaşılan sıkıntılar ortaya çıkarılmak istenmiştir. Araştırma sonucunda etkinlikler sırasında karşılaşılan sıkıntılara öneriler geliştirilmiş ve çağdaş müzecilik anlayışında yaratıcı drama etkinliklerinin gerekliliğinin altı çizilmiştir.

Eroğlu (2018) “8-11 Yaş Çocuklarının Müzik Eğitiminde Yaratıcı Drama Yöntemlerinin Kullanılması” adlı araştırmasını Kocaeli Bölge Tiyatrosu kurs programında kayıtlı olan 8-11 yaş aralığındaki öğrenciler ile yürütmüştür. Çalışma grubundaki öğrencilere 8 hafta sürecek 4 müzik öğretimi ünitesini kapsayan toplam 8 müzik-yaratıcı drama atölyesini içeren bir öğretim programı hazırlanmıştır. Karma yöntem kullanılan araştırmada deney grubunda 30 kontrol grubunda 30 olmak üzere toplamda 60 öğrenci yer almıştır. Katılımcılardan ön test-son test verileri toplanmış ve gerekli analizler yapılmıştır. Araştırma sonucunda deney grubunun kontrol grubuna oranla müzik ünitelerini daha iyi anladıkları sonucuna ulaşılmıştır buna paralel olarak müzik öğretiminde yaratıcı drama etkinliklerinin klasik öğretimden daha faydalı olduğu ifade edilmiştir.

Beggi (2019) “Yaratıcı Drama Eğitimine Yönelik Uzman Görüşleri” adlı araştırmasının çalışma grubunda yaratıcı drama alanında 15 yıl ve üzeri deneyime sahip 1 sanatçı ve 8 öğretim üyesi yer almaktadır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla bu uzmanların yaratıcı drama eğitimine yönelik görüşleri alınmıştır. Araştırma sonucunda uzmanların yaratıcı drama etkinliklerinde liderin tutum ve davranışlarının belirleyici olduğu, oyun kavramının çok

yanlış anlaşıldığı, yaratıcı drama eğitiminde bazı üniversitelerin ve alanda ilk kurulan derneklerin başarılı olduğu ve yaratıcı drama etkinliklerine en erken 4 yaşındaki çocuklarla yapılması gerektiği konularında görüş birliği sağladığı belirlenmiştir.

Güneş (2019) “Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemiyle Tarihsel Empati Becerisinin Kazandırılmasına Yönelik Etkinlik Temelli Bir Eylem Araştırması” isimli çalışmasında sosyal bilgiler dersinden önemli bir beceri olan tarihsel empatinin yaratıcı drama yöntemi ile öğretiminin incelenmesi amaçlanmıştır. Eylem araştırması yöntemiyle yapılan araştırmanın çalışma grubunu Bartın ilindeki bir ortaokulun 7.sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Çalışma sonucunda öğrencilerin yaratıcı drama etkinlikleri ile aktarılan tarihsel empati kavramını öğrenmede daha istekli ve başarılı olduğu tespit edilmiştir.

Güven (2019) “Çocuklarla Yapılan Felsefe Eğitiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması” isimli araştırmasında çocuklara yönelik felsefe etkinliklerinin ve çocuklarla yürütülen yaratıcı drama etkinliklerinin hedeflerinin büyük oranda benzerlik gösterdiğini ifade etmektedir. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada 9-11 yaş aralığındaki 12 çocukla 9 hafta boyunca toplamda 15 saat uygulama yapılmıştır. Uygulama verilerine doküman ve içerik analizleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda yaratıcı drama etkinlikleriyle gerçekleştirilen felsefe uygulamalarında çocukların temel felsefi tartışmalarda daha üst seviyede diyaloglar gerçekleştirdiği ve çocuklar için soyut kalabilecek bazı felsefe tartışmalarında yaratıcı drama etkinlikleri tartışmayı daha somut hale getirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Özcan (2019) “Okuma ve Yazma Eğitiminde Yaratıcı Drama” isimli araştırmasında yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin okuma ve yazma becerilerine etkisini ortaya koymayı hedeflemiştir. Araştırmanın hedefi doğrultusunda nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem araştırma desenlerinden gömülü desen kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Pursaklar ilçesinde 7. sınıf düzeyinde öğrenim gören 50 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın nicel verileri spss programı ile çözümlenmiş, nitel verilerin çözümlenmesinde ise betimsel analiz kullanılmıştır. Araştırmanın deney grubunu 14 hafta süresinde toplamda 32 saat yaratıcı drama etkinlikleri uygulanmıştır. Araştırma sonucunda yaratıcı drama yöntemi uygulanan deney grubunun klasik okuma ve yazma öğretimi uygulanan kontrol grubundan daha ileri seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Pekmez (2019) “Yaratıcı Drama Temelli Çatışma Çözme Programının 5. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Becerilerine Etkisi” isimli araştırmasında yaratıcı drama etkinlikleri ile zenginleştirilmiş eğitim programının öğrencilerin çatışma çözme becerisine etkisini incelemiştir. Araştırmanın çalışma grubunu İzmir ili Kemal Paşa ilçesindeki bir ortaokulda 16’sı deney 15’i kontrol ve 15’i plasebo grubu olmak üzere toplam 46 öğrenci oluşturmaktadır. Deney grubuna yaratıcı drama etkinlikleri plasebo grubuna 3 farklı seminer uygulanmış kontrol grubu ise normal eğitim öğretim faaliyetlerine devam etmiştir. Katılımcı öğrencilere uygulama öncesinde ve sonrasında yapılan ön test son test ve ölçek verileri analiz edildiğinde deney grubunda son test lehine anlamlı farklılıklar tespit edilmiştir. Kontrol ve plasebo gruplarının ön test ve son test verilerinde anlamlı istatistiki farklılığa rastlanamamıştır.

2.4.2. Empatik Eğilim ile İlgili Araştırmalar

Öz (1998) “Son Sınıf Hemşirelik Öğrencilerinin Empatik Eğilimleri, Empatik Becerileri ile Akademik Başarıları Arasındaki İlişki” adlı araştırmasında hemşire aday öğrencilerin empatik eğilimleri, empatik becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişki incelenmiştir. Çalışma grubuna 1996–97 eğitim yılı sonunda mezun olacak Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu son toplamda 120 öğrenci seçilmiştir. Veriler Dökmen (1989) tarafından geliştirilen Empatik Beceri Ölçeği ve Empatik Eğilim Ölçeği ile toplanmıştır. Araştırma sonucunda empatik eğilim ve empatik beceri arasında pozitif anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir.

Oppenheim, Karie ve Sagi (2001) “Anneler Okul Öncesi Çocuklarının İçsel Deneyimlerini Empatik Olarak Anlama” adlı araştırmalarında küçük çocuğu olan annelerin bağlılığı ve okula başlamamış çocukların içsel yaşantılarına karşı annenin sahip olduğu empatik beceri düzeyi arasındaki ilişkileri tespit etmeyi hedeflemişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu 4-5 yaş aralığında çocukları olan toplamda 118 anne oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki annelere toplamda 3 farklı video kayıt izlettirilerek onların empati anlayışı ve çocuklarına nasıl yansıttıkları birebir görüşmelerle tespit edilip değerlendirilmeye çalışılmıştır. Çalışmanın sonucunda annenin sahip olduğu empatik anlayış düzeyinin çocukları ile arasında olan bağlanma durumuna doğrudan etki ettiği yargısına ulaşılmıştır.

Shechetman (2002) “Agresif Erkeklerde Bilişsel ve Duyuşsal Empati” isimli çalışmasında İsrail’de dokuz farklı okulda öğrenim görmekte olan dokuz sınıf belirlemiş ve saldırganlık davranışları gösteren 25 göstermeyen 27 olmak üzere toplamda 52 erkek öğrenci ile çalışmıştır. Çalışmaya katılan öğrenciler yaş aralıkları dikkate alınarak iki farklı gruba ayrılmışlardır. Elde edilen veriler ışığında katılımcıların bilişsel ve duygusal empati düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu çalışma sonucunda çalışmaya katılan öğrencilerin bilişsel empati düzeylerinde istatistiki olarak anlamlı bir farka rastlanmazken saldırgan davranışlar sergileyen öğrencilerin duygusal empati düzeyleri saldırgan davranışlar sergilemeyen öğrencilerin duygusal empati düzeylerinden düşük seviyede olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Cooper (2004) “Empati, Etkileşim ve Özen: Kısıtlı Bir Ortamda Öğretmenlerin Rollerini” isimli araştırmasında eğitimci ve eğitimci adayları empati kavramını ne orandan algılayabilmekte? Empati kavramının çocuk-çocuk, çocuk-öğretmen ilişkilerine faydasını kavrayabilmekte mi? ve Eğitimcilerin empatik olma becerilerini pozitif ve negatif yönde etkileyen unsurlar nelerdir? Sorularının cevabını aramıştır. Çalışma bilimsel araştırma yöntemlerinden nitel araştırma grubunda yer almaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu İngiltere’de bulunan okullardan 16 öğretmen ve sınıflarındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubundaki denekler ile gözlem ve görüşme teknikleri aracılığıyla veriler toplanmıştır. Verilerin analizleri sonucunda empatik olma becerilerinin araştırmaya katılan öğrenci ve öğrencilerin sadece bireysel ve sosyal hayatlarında değil aynı zamanda akademik başarılarında da kritik bir konumda olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Rehber (2007) “İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine Göre Çatışma Çözme Davranışlarının İncelenmesi” adlı araştırmasında ortaokul öğrencilerinin sahip oldukları empatik eğilim düzeylerine göre sosyal hayatlarında gösterdikleri çatışma çözme becerileri arasında anlamlı bir fark bulunup bulunmadığını tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Nevşehir ilindeki 5 ortaokulda eğitim öğretimine devam eden toplamda 755 öğrenci katılmıştır. Çalışma grubuna empatik eğilim ölçeği ve çatışma çözme ölçeği araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Verilerin istatistiki analizlerinin ardından araştırma sonucunda empatik eğilim düzeyi yüksek olan öğrencilerin çatışma çözme davranışlarının empatik eğilim düzeyleri düşük olan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Topdemir (2009) “İlköğretim 5. Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi: İstanbul ili Bağcılar ilçesi örneği” isimli araştırmasında öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerini tespit etmek ve bu düzeylerinin öğrencilerinin akademik başarısına etki edip etmediğini amaçlamıştır. .Kaynak taraması ve alan araştırması tekniklerinin tercih edildiği araştırmanın çalışma grubu 2008-2009 Eğitim- Öğretim yılında İstanbul İli Bağcılar ilçesinde 53 resmi ilköğretim okulunda çalışan 5. sınıf öğretmenlerinden toplam 279 öğretmen oluşmaktadır. Verilerin analizi sonrasında çalışmada empatik eğilim düzeyi yüksek olan öğretmenlerin, öğrencilerinin akademik başarı oranlarının da yüksek çıktığı bulunmuştur.

Kortan (2010) “Müzikli Dramatizasyonun İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Empatik Eğilimleri Üzerindeki Etkisi” isimli araştırmasında ortaokul öğrencilerinin müzikli drama öğretiminin sahip oldukları empatik eğilim düzeylerine etkisini ortaya çıkarmayı hedeflemiştir. Çalışmada ön test-son test kontrol gruplu deney deseni tercih edilmiştir. Çalışma grubunu 2009-2010 öğretim yılında İzmir Konak Vasıf Çınar İlköğretim Okulu'nda 7. sınıf seviyesinde öğrenim gören toplamda 50 öğrenci oluşturmuştur. Öğrenciler deney ve kontrol grupları olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Deney grubuna araştırmacı tarafından müzik derslerinde dramatizasyon tekniği uygulanmış, kontrol grubuna ise araştırmacı tarafından klasik müzik öğretimine devam edilmiştir. Verilerin analizi sonrasında araştırmaya katılan öğrencilerin dramatizasyon tekniği ile empatik eğilim düzeyleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Canbulat, Küçükkaragöz, Erdoğan ve Yeşiloğlu (2015) “Sınıf Öğretmeni Adaylarında Empatik Eğilim Düzeyi ve Geleceğe Dönük Beklenti” isimli araştırmalarında sınıf öğretmeni adaylarının empatik eğilim düzeylerini ve geleceğe dönük beklentilerini incelemeyi hedeflemişler. Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 öğretim yılında Dokuz Eylül Üniversitesi, Buca Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı 3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 291 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre öğretmen adaylarının empatik eğilimleri ile cinsiyet, sınıf düzeyi ve gelecek beklentileri gibi değişkenler doğrultusunda incelendiğinde aralarında istatistiki olarak anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın öğretmen adaylarının empatik eğilimleri ile geleceğe dönük beklenti düzeyleri analiz edildiğinde aralarında istatistiki

olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılık orta düzeyde, negatif bir ilişki yönündedir.

Erdoğan (2017) “Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Empatik Eğilim ve İletişim Becerilerinin Karşılaştırılması” isimli araştırmasında okul öncesi eğitim kurumlarında görev yapan öğretmenleri empatik eğilim düzeyleri ile iletişim becerileri arasındaki bağı ortaya koymayı amaçlamıştır. Çalışmanın modeli ilişkiisel taramadır. Araştırmanın çalışma grubunda 2014-2015 eğitim-öğretim yılında Konya ili Selçuklu ve Meram ilçelerindeki okullardan rastgele seçilen toplamda 144 okul öncesi öğretmeni yer almaktadır. Çalışmada kullanılan ölçeklerden elde edilen verilerin istatistiki analizleri yapıldıktan sonra araştırmaya katılan öğretmenlerin empatik eğilim düzeyleri ile iletişim becerileri arasında olumlu yönde artan bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Özbey (2018) “Ebeveyn Olan Öğretmenler ile Ebeveyn Olmayan Öğretmenlerin Empatik Eğilimleri ve Çocuk Sevme Düzeyleri” isimli araştırmasında çocuk sahibi olan ve çocuk sahibi olmayan eğitimcilerin empatik eğilim düzeyleri ile öğrencilerine gösterdikleri sevgi düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmeye çalışmıştır. Çalışma ilişkiisel tarama modelindedir ve veri toplama araçları olarak empatik eğilim ölçeği ve çocuk sevme düzeyi ölçekleri araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda kolay ulaşabilen örneklem olarak İstanbul ili Çekmeköy ilçesinde görev yapmakta olan çocuk sahibi olan ve olmayan toplamda 415 öğretmen yer almaktadır. Veri toplama araçlarından elde edilen verilerin istatistiki programda analizleri sonrasında çalışmada yer alan öğretmenlerin çocuk sahibi olma değişkenine göre empatik eğilim ve çocuk sevme düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir.

Toprak (2019) “Algılanan Anne-Baba İzlemi ve Empatik Eğilimin İlkokul Öğrencilerinin Zorbalık Eğilimi Üzerindeki Yordayıcı Rollerini” isimli araştırmasında öğrencilerin zorbalığa başvurma sıklıklarının anne baba izlemi ve empatik eğilim düzeyleri ile ilgisini ölçmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunda İstanbul ilinde 6 özel 4 devlet olmak üzere 10 okulda 3. ve 4. sınıf düzeylerin öğrenim gören toplamda 908 öğrenci yer almaktadır. Araştırmada veri toplama araçları olarak zorbalık eğilim ölçeği ve empatik eğilim ölçeği kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizleri sonucunda araştırmada yer alan öğrencilerin zorbalık eğilim düzeyleri genel olarak düşük olduğu ve öğrencilerin bilişsel ve duygusal empati düzeylerinin zorbalık eğilimlerinde önemli bir yordayıcı olduğu tespit edilmiştir.

2.4.3. Sosyal Beceriler ile İlgili Araştırmalar

Kocayörük (2000) “İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Becerilerini Geliştirmede Dramanın Etkisi” isimli araştırmasında yaratıcı drama yönteminin unsurlarıyla harmanlanmış öğretim programının ortaokul öğrencilerinin hayatlarının her alanda kullanmaları gereken sosyal becerilere etkisini ölçmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubu olan Ankara Yasemin Karakaya İlköğretim Okulu 6,7 ve 8. Sınıf seviyelerinde öğrenim görmekte olan tüm öğrencilere Kocayörük tarafından geliştirilen sosyal beceri ölçeği uygulanmıştır. Öğrencilerin bu ölçekten aldıkları ön test puanlarına göre toplamda 34 öğrenci belirlenmiştir, belirlenen öğrencilerin 16’sı deney grubunu 18’i ise kontrol grubunu oluşturmuştur. Araştırmacı tarafından deney grubundaki öğrencilere 2 hafta süresince yaratıcı drama yönteminin teknikleriyle hazırlanmış sosyal beceriler öğretim programı uygulanmış bu süre zarfında kontrol grubu ise farklı bir uygulama olmaksızın klasik öğretim programına devam etmiştir. Uygulama sonucunda çalışmada kullanılan ölçek her iki gruba da tekrar uygulanmış ve sonuçları analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda yaratıcı drama etkinlikleri uygulanan deney grubunu sosyal becerilerinde pozitif yönlü bir artış olduğu tespit edilmiştir.

Darwish vd. (2001) “Sosyal Beceri Düzeyleri ve Oyun Davranışlarının Çocukların Olumsuz Davranışlar Yaşama-Olumsuz Davranışlar Yaşamamaya Etkisi” isimli çalışmalarında olumsuz davranış yaşamış ve yaşamamış çocukların sosyal beceri düzeylerini ve oyunlarda sergiledikleri davranışlarını ortaya koymayı amaçlamışlardır. Çalışmada 3-5 yaşındaki çocuklardan kötü davranışla karşılaşan ve karşılaşmayan otuz çocuktaki sosyal beceri ile oyun oynama tutumları karşılaştırılmıştır. Belirlenen otuz çocuğun 15’i deney 15’i ise kontrol grubu olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Çocukların serbest oyun zamanları ve birbirleri ile olan sosyal ilişkileri 3 ay boyunca doğal ortamda video kayıt altına alınarak veriler toplanmıştır. Video kayıt gözlemleri analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda olumsuz davranışlara maruz kalmamış öğrencilerin olumsuz davranışlara maruz kalan öğrencilere göre akranlarıyla daha sağlıklı ilişkiler kurduğu ve daha ileri düzeyde sosyal beceri düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir.

Dinç (2002) “Okul Öncesi Eğitimin 4-5 Yaş Çocuğunun Sosyal Gelişimine Etkileri Konusunda Öğretmen Görüşleri” adlı araştırmasında okul öncesi eğitim kurumlarının temel işlevleri ve öneminden bahsetmektedir. Tarama modelinde yapılan çalışmada veri toplama işleminde nicel ve nitel yöntemler beraber kullanılmıştır. Araştırmada okul öncesi

eğitimi alan ve almayan ęđrencilerin sosyal gelişim düzeylerinin ęđretmen görüşleriyle ortaya çıkarılması ve karşılaştırılması hedeflenmiştir. Araştırmaya katılan 12 ęđretmenin tamamı okul öncesi eğitim alan ęđrencilerin ilerleyen yıllarda sosyal gelişiminin okul öncesi eğitim almayan akranlarına oranla daha ileri seviyede olduğu görüşünde olduğu tespit edilmiştir

Akfırat (2004) “Yaratıcı Dramanın İşitme Engellilerin Sosyal Becerilerinin Gelişimine Etkisi” isimli çalışmasını işitme engelli tanısı almış ęđrencilerin sosyal hayatta yaşamış oldukları dezavantajlı durumlara ve kendilerini topluluk önünde ifade edebilme yeteneklerine yaratıcı drama yönteminin etkisini inceleme amacıyla gerçekleştirmiştir. Çalışmada ön test-son test kontrol gruplu deneysel desen tercih edilmiştir. Çalışma Ankara’da bulunan bir İşitme Engelliler Okulu’nda yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu bu okulda eğitim öğretim gören 4, 5 ve 6. Sınıf ęđrencilerinden 10 kız 10 erkek olmak üzere toplamda 20 ęđrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubuna seçilen ęđrenciler deney ve kontrol grubu olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Deney grubu 16 hafta süresince yaratıcı drama yöntemiyle sosyal beceriler kazandırmayı amaçlayan bir programa dahil edilmiştir. Kontrol grubu ise klasik eğitim öğretime devam etmiştir. Program sonrasında uygulanan ölçekten elde edilen verilerin analizinde yaratıcı drama yönteminin işitme engelli tanısı almış ęđrencilerin sosyal beceriler geliştirmesinde pozitif bir etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Fetissoff, Krye Skilling (2008) “Sınıf Toplantıları ile İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Becerilerini Geliştirmek” isimli araştırmalarında ilkokul 3 ve 5. sınıf düzeylerinde eğitim öğretim faaliyetlerini devam eden toplamda 70 ęđrencinin sosyal beceri düzeylerini geliştirmek amacını taşımaktadırlar. Çalışma öncesinde o yaş grubundan eksikliği tespit edilen sosyal becerilerin alt basamaklarına dair 10 hafta boyunca sürecek sosyal beceri eğitim programı hazırlanmış ve çalışma sırasında ęđrencilere uygulamışlardır. Araştırma sonucunda ęđrencilerde eksik olan sosyal becerilerin kazandırılmasında 10 hafta gibi kısıtlı bir zaman diliminde uygulanan sosyal beceri eğitim programının ciddi oranda başarı sağladığı tespit edilmiş ve bu sürenin daha da uzatılarak uzun yıllar boyunca uygulanmasının ęđrencilerin sosyal becerilerine daha da geliştireceği önerisi dile getirilmiştir.

Berry ve O’Conner (2010) “Orta Çocukluk Döneminde Davranışsal Risk, Öğretmen-Çocuk İlişkileri ve Sosyal Beceri Gelişimi: Değişimin Çocuklara Göre Analizi”

isimli araştırmalarında çalışma grubundaki öğrencilerin okul öncesi yıllarından 6. Sınıf düzeyine kadar gözlemlemişlerdir. alışmalarında ğrencilerin sosyal beceri düzeylerine kişisel davranış problemleri ve ğrenci-ğretmen ilişkisini öneminin etkisini incelemek ve ortaya koymayı amaçlamışlardır. Araştırmalarının sonucunda kaliteli seviyede ğrenci-ğretmen ilişkisine sahip öğrencilerin olumlu ilişkilere sahip olmayan akranlarına göre daha düşük seviye davranış problemleri sergiledikleri ve akranlarından daha ileri seviyede sosyal becerilere sahip oldukları tespit edilmiştir.

Eti (2010) “Drama etkinliklerinin okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubu çocukların sosyal becerileri üzerine etkisi” isimli araştırmasında anaokulu öğrencilerine uygulanan yaratıcı drama yöntemi etkinliklerinin öğrencilerin günlük hayatta ihtiyaç duydukları ve kullandıkları sosyal becerilere etkisini incelemiştir. Yarı deneysel olarak yapılan bu araştırmada çalışma grubu olarak Adana ili Yüreğir ilçesine bağlı bir anaokulu belirlenmiştir, ikili ğretim yapılan bu okulda sabah gelen sınıftaki 21 ğrenci deney grubunu öğleden sonra gelen 22 ğrenci ise kontrol grubunu oluşturmaktadır. 5-6 yaş aralığındaki deney grubuna 15 hafta süresince toplam 22 yaratıcı drama etkinliği uygulanmıştır. n test son test verileri incelendiğinde deney grubu ve kontrol grubunun puanları arasında anlamlı istatistiki bir fark tespit edilememiştir. Öğrencilerin velileri ile yapılan görüşmeler neticesinde yaratıcı drama etkinlikleri uygulanan deney grubunun sosyal becerilerinin pozitif yönde geliştiği sonucu tespit edilmiştir.

Arslan (2016) “İlkokul Birinci Sınıf ğrencilerinin Sosyal Becerilerinin İncelenmesi” isimli araştırmasını ilkokula yeni başlamış öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini belirlemek ve sosyal beceri düzeyleri düşük olan öğrencilerin durumlarının nedenlerini belirlemek amacıyla gerçekleştirmiştir. Araştırmanın alışma grubunu 2014-2015 eğitim ğretim yılında Gümüşhane ili Merkez ilçesinde bulunan 6 ilkokulun 15 sınıfında yer alan toplamda 254 ğrenci oluşturmaktadır. Çalışmaya katılan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini uygulanan ölçekle, sosyal beceri düzeyleri düşük olan öğrencilerin nedenleri ise veli görüşmeleri ile tespit edilmiştir. Çalışmada yer alan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin genel olarak yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Çiftçi (2019) “Doğa Eğitiminin Okul ncesi ocukların Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi” isimli araştırmasında anasınıfı ğrencilerinin eğitim ğretim süreçlerinde doğa eğitimi etkinliklerinden faydalanmasının sosyal beceri düzeylerine etki edip etmediğini ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çalışmada karma yöntemin

zenginleştirilmiş deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Düzce ili Merkez ilçesinde Güzelbahçe Anaokulunda okuyan 13 öğrenci deney grubunu 20 öğrenci kontrol grubuna olmak üzere toplam 33 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama araçları olarak sosyal beceri ölçeği ve gözlem formu kullanılmıştır. Verilerin analizleri sonrasında araştırmaya katılan öğrencilerin aldıkları doğa eğitiminin sosyal beceri düzeylerinin gelişiminde olumlu bir etki yarattığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demirci (2019) “İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerileri ve Okula Uyum Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi” isimli araştırmasını ilkokula yeni başlamış öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ve okula uyum durumlarını bazı değişkenler açısından inceleme amacıyla gerçekleştirmiştir. Çalışmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Van il merkezine bağlı ilkokullarda eğitim öğretime başlamış toplamda 344 birinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Verilerin analizi sonucunda araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ve okula uyum durumları anne-baba eğitim durumu ve anasınıfı eğitimi alma değişkenlerine göre değişiklik gösterdiği sonucuna varılmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, araştırma grubu, verilerin toplanması ve analizi hakkında açıklamalara yer verilmiştir.

3.1.1 Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, yaratıcı drama etkinliklerinin ilkokul 4. sınıf öğrencilerin empatik eğilim ve sosyal beceri düzeylerine etkisini inceleyen yarı deneysel bir çalışmadır. Araştırmada deneysel yöntemlerden ön test son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Deneysel yöntem araştırmacıya karşılaştırılabilir işlemler uygulama ve daha sonra onların etkilerini inceleme fırsatı sunar, bu tür bir araştırmanın sonuçlarının araştırmacıyı en kesin yorumlara götürmesi beklenir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014: 13).

Çalışmada deneysel yöntemlerden “Ön Test-Son Test Kontrol Gruplu Model” yarı deneysel desen esas alınmıştır. Bu desen, belirli hedefler için araştırma öncesinde belirlenmiş katılımcılar üzerinde gerçekleştirilmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2014: 216).

Çalışma deseninin sembolik gösterimi Tablo 3.1’de verilmektedir.

Tablo 3.1: Araştırma Deseni

Grup	Ön Test		Uygulama	Son Test	
G ₁	E _{1.1}	S _{1.1}	X	E _{1.2}	S _{1.2}
G ₂	E _{2.1}	S _{2.1}		E _{2.2}	S _{2.2}

G₁: Deney Grubu G₂: Kontrol Grubu

E_{1.1}: Deney Grubu, Empatik Eğilim Ön Ölçümler

S_{1.1}: Deney Grubu, Sosyal Beceriler Ön Ölçümler

E_{1.2}: Deney Grubu, Empatik Eğilim Son Ölçümler

S_{1.2}: Deney Grubu, Sosyal Beceriler Son Ölçümler

E_{2.1}: Kontrol Grubu, Empatik Eğilim Ön Ölçümler

S_{2.1}: Kontrol Grubu, Sosyal Beceriler Ön Ölçümler

E_{2.2}: Kontrol Grubu, Empatik Eğilim Son Ölçümler

S_{2.2}: Kontrol Grubu, Sosyal Beceriler Son Ölçümler

X : Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanıldığı Uygulama

3.2. Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubu, araştırmanın amacı doğrultusunda kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur. “Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi”, ekonomik ve zaman açılarından sıkıntılı olan durumlarda, çalışmaya zaman ve kolaylık sağlaması açısından uygun, araştırmacıya yakın olan ve kolay ulaşılabilen kişi veya kişilerin seçildiği örnekleme yöntemidir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, 141). Covid-19 pandemi sürecinin eğitim hayatına yansımaları sonucu çalışma sürecinde oluşabilecek aksaklıklar göz önünde bulundurularak bu yöntem tercih edilmiştir.

Araştırma katılımcıları, Bartın ili Merkez ilçeye bağlı 2020/2021 Eğitim öğretim yılı Akbaş ve Hasankadı İlkokulları 4A sınıfı öğrencileridir. Çalışmada belirlenen okullar aynı sosyo-ekonomik özelliklere sahip bölgelerde yer almaktadır. Bu okullardan kolay ulaşılabilirlik ilkesine dayanarak Akbaş İlkokulu 4A şubesi deney grubu, Hasankadı İlkokulu 4A şubesi ise kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 3.2’de gösterilmiştir.

Tablo 3.2: Katılımcı Bilgileri

Cinsiyet	4/A Sınıfı(Deney)		4/B Sınıfı(Kontrol)	
	Sayı (N)	Yüzde (%)	Sayı (N)	Yüzde (%)
Kız	3	27,27	4	44,44
Erkek	8	72,72	5	55,55
Toplam	11	100,00	9	100,00

Tablo 3.2’de veriler incelendiğinde Deney Grubu olarak belirlenen 4/A sınıfında 3 kız (%27,27) ve 8 erkek (%72,72) öğrenci olmak üzere toplam 11 öğrenci olduğu görülmektedir. Kontrol Grubu olarak belirlenen 4/B sınıfında ise 4 kız (%44,44) ve 5 erkek (%55,55) öğrenci olmak üzere toplam 9 öğrenci olduğu görülmektedir.

3.3. Verilerin Toplanması

Uygulama öncesinde ilk olarak Ek 1’de gösterilen Bartın Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu’ndan Onay ve Ek 2’de gösterilen Milli Eğitim Müdürlüğü uygulama izni alınmıştır. Her iki gruptan uygulama öncesi ve uygulama sonrası veriler elde edilmiştir. Bu ölçümlerde iç geçerliliği düşürebilecek ölçüm araçlarından kaynaklanan etkenler veya hatalar kontrol altına alınmıştır (Kaptan,1998, 85). Uygulamalar araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Kontrol grubu olarak seçilen Bartın ili Merkez ilçesine bağlı Hasankadı İlkokulu 4A sınıfında ise sınıf öğretmenleri tarafından normal eğitim öğretim programına devam edilmiştir. Araştırmanın verilerinin elde edilmesi sırasıyla katılımcılara empatik eğilim ve sosyal beceri düzeylerini ölçen ön test uygulaması gerçekleştirilmesi ve verilerinin elde edilmesi, araştırmacı tarafından deney grubuna uygulama yapılması, deney ve kontrol gruplarına son test uygulaması ve verilerinin elde edilmesi aşamalarından oluşmuştur. Daha sonra deney ve kontrol gruplarının empatik eğilim ve sosyal beceriler ölçeklerinden elde edilen ön test ve son test puanlarının analizi ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Araştırmanın deney grubunu oluşturan öğrenciler için toplamda 30 yaratıcı drama etkinliği belirlenmiş, yaratıcı drama yöntemi konusunda uzman kişilerin görüşleri alınarak araştırmanın amacı doğrultusunda katılımcıların empatik eğilim ve sosyal beceri düzeylerinin gelişimine uygun olarak 24 yaratıcı drama etkinliği uygulanmıştır. Araştırmacı tarafından deney grubuna belirlenen yaratıcı drama etkinliği uygulanırken kontrol grubuna ise hiçbir işlem uygulanmamış normal eğitim-öğretim faaliyetlerine devam edilmiştir.

Araştırmadaki bağımlı değişkenler katılımcı öğrencilerin sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleridir. Araştırmaya katılan öğrencilerin sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri üzerinde etkisi araştırılan Yaratıcı Drama yöntemi ise bağımsız değişkendir.

Tablo 3.3. Deney Grubuna Uygulanan Drama Etkinlikleri

Hafta	Süre	Etkinlik Adı	Kazanım
1. Hafta	30 dk.	Öntest Uygulaması	
2. Hafta	30 dk.	Çemberde Buluşalım	Birlikte hareket etme becerisi kazanır.
2. Hafta	30 dk.	Durma Söyle	Topluluk önünde kendini ifade eder.
2. Hafta	30 dk.	İhtiyaçlarını Fark Et	İnsanların ihtiyaçları ile empati kurar.
2. Hafta	30 dk.	Kim?	Akran baskısını ve zorbalığa karşı dikkatli olur.
3. Hafta	30 dk.	Hayal Kur	Tasarım odaklı düşünür.
3. Hafta	30 dk.	Empati Alanı-1	Empati kavramını somutlaştırır.
3. Hafta	30 dk.	Empati Alanı-2	Empati kavramını somutlaştırır.
3. Hafta	30 dk.	Günün Nasıldı?	Gün boyu yaşadıklarını ve hissettiklerini tanımlar.
3. Hafta	30 dk.	Kahramanlar Görevde	Başkalarının ve kendi duygularını anlamlandırır.
3. Hafta	30 dk.	Sosyal ve Duygusal Öğrenme	Sosyal ve duygusal becerilerini geliştirir.
4. Hafta	30 dk.	Benim de Fikrim Var	Güncel sorunların çözüm süreçlerine katkıda bulunur.
4. Hafta	30 dk.	Saklı Selamlaşma	Birliktelik hissini güçlendirir.
4. Hafta	30 dk.	En Sevdiğim Ay	Herhangi bir şeyi neden sevdiğini dile getirir.
4. Hafta	30 dk.	Nefesimi Hissediyorum	Öğrencilerin odaklanmasını sağlar.
4. Hafta	30 dk.	Yüz İfademizi Paslamak	Duygusal okuryazarlıklarını ve sosyal becerilerini geliştirir.
5. Hafta	30 dk.	Komşumu Seviyorum	Topluluk ruhunu güçlendirir.
5. Hafta	30 dk.	Grup Koreografisi	Birlikte çalışma becerisini geliştirir.
5. Hafta	30 dk.	Ne Değil Neden	Yeni bakış açıları geliştirir.
5. Hafta	30 dk.	Kesişen Öykülerimiz	Ortak paydada buluşma özelliğini kavrar.
5. Hafta	30 dk.	Gizli Sen ve Gizli Ben	Yaşadıklarını içten bir şekilde paylaşmanın önemini kavrar.
6. Hafta	30 dk.	Takdir Etmek	Hayal gücü kapasitesini geliştirir.
6. Hafta	30 dk.	Teşekkür Ederim	Sosyal becerilerin gelişiminin önemini hisseder.
6. Hafta	30 dk.	Zorlu Problemler	Alışılmışın dışına çıkarak farklı bakış açıları geliştirir.
6. Hafta	30 dk.	Ders Sonu Empati	Sosyal ve duygusal becerileri geliştirir.
7. Hafta	30 dk.	Sontest Uygulaması	

Tablo 3.3' de yer alan deney grubu öğrencilerine yönelik uygulamalara ait ders planları Ek 3'de gösterilmiştir. Ayrıca araştırma öncesinde araştırma konusu ile doğrudan ilişkili kazanımlar tespit edilmiş deney grubunda bu kazanımlar ileri bir tarihe ertelenerek onun yerine yaratıcı drama etkinlikleri uygulanmıştır. Kontrol grubunda ise normal müfredat işlenmiş ek bir etkinlik yapılmamıştır. Bu kazanımlar Ek 4'de gösterilmiştir.

3.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların sosyal beceri düzeyleri Ek 5'de gösterilen Kocayörük (2000) tarafından geliştirilen “Sosyal Beceri Ölçeği”, empatik eğilim düzeyleri ise Ek 6'da gösterilen Kaya ve Siyez (2010) tarafından geliştirilen “Çocuklar için Empatik Eğilim Ölçeği” kullanılarak tespit edilmiştir.

3.4.1 Sosyal Beceri Ölçeği

Kocayörük (2000) tarafından geliştirilen ölçek; 20 maddeden oluşan; “hiç”, “bazen”, “genellikle uygun”, “tamamen uygun” ifadeleriyle 4'lü likert tipinde bir ölçektir. Ölçekten alınacak en düşük puan 20 en yüksek puan ise 80'dir. Ölçekten alınabilecek yüksek puan öğrencinin sosyal beceri düzeyinin olumlu olduğu bilgisini içermektedir. Kocayörük tarafından ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek için Cronbach-Alfa Güvenirlik katsayısı hesaplanmış ve .75 olarak bulunmuştur.

3.4.2 Empatik Eğilim Ölçeği

Kaya ve Siyez (2010) tarafından geliştirilen ölçek; (1) “Bana hiç uygun değil”, (2) “Bana biraz uygun”, (3) “Bana oldukça uygun”, (4) “Bana tamamen uygun” ifadeleriyle 4'lü Likert tipinde bir ölçektir. Ölçekte yer olan soruların 6 tanesi bilişsel empatiye, 7 tanesi duygusal empatiye yönelik olmak üzere toplamda 13 soru yer almaktadır. Araştırmanın çalışma grubunun uygulanan ölçekten aldıkları puanlar yüksek ise empatik eğilimleri yüksek düzeyde ölçekten aldıkları puan düşük ise empatik eğilim düzeyleri düşük düzeyde olduğu düşünülmektedir. Ölçek puanları ile empatik eğilim düzeyi arasında doğrusal bir ilişki bulunmaktadır. İç tutarlılık için hesaplanan Cronbach Alfa katsayısı, ölçeğin tamamı için .84, duygusal empati bileşeni için .79 ve bilişsel empati bileşeni için ise .72 olarak hesaplanmıştır.

3.5. Verilerin Analizi

Bu çalışmanın verileri, öğrencilerin empatik eğilim ve sosyal beceri düzeylerinin ön test ve son test verilerinin kullanılan ölçeklere göre incelenmesi sonucu elde edilmiştir. Elde edilen ön test ve son test puanları SPSS 19 paket programına girilip verilerin analizi gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunun küçük olmasından dolayı verilerin analizinde nonparametrik testlerden Mann Whitney U ve Wilcoxon testleri kullanılmıştır.

Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin sosyal beceri ve empatik eğilim düzeylerini belirlemek için verilerin betimsel analizleri yapılmıştır. Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin çalışma öncesindeki puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için her iki grubun öntest puanlarının analizi için Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Deney grubu öğrencilerinin çalışma öncesi ve sonrasındaki sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespiti için ölçeklerden aldıkları öntest ve sontest puanlarının Wilcoxon testi yapılmıştır. Kontrol grubu öğrencilerinin çalışma öncesi ve sonrasındaki sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını tespiti için ölçeklerden aldıkları öntest ve sontest puanlarının Wilcoxon testi yapılmıştır.

Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin çalışma sonrasındaki puanları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için her iki grubun sontest puanlarının analizi için Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde toplanan verilerin analiz sonuçları verilmiştir. Veri analizleri sunulurken alt problemler doğrultusunda bir sıra izlenmiş ve sonuçlar tartışılmıştır.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan “Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin sosyal beceri ve empatik eğilimleri ne düzeydedir?” sorusunun cevabını bulmak için yapılan analizler bu bölümde verilmektedir. Öğrencilerin sosyal beceri düzeyini inceleyebilmek için uygulanan ölçeğin öntestinden ve son testinden aldıkları puanlar betimleyici istatistiklerden yararlanılarak ortalama, ranj, medyan, mod ve standart sapma değerleri hesaplanmış, öğrencilerin aldıkları en yüksek puan ve en düşük puan belirlenmiştir. Verilere ilişkin bilgiler Tablo 4.1’ de gösterilmektedir.

Tablo 4.1: Öğrencilerin sosyal beceri düzeyi istatistiki sonuçları

Ölçek	Öntest		Sontest	
	Kontrol	Deney	Kontrol	Deney
N	9	11	9	11
$\bar{X}$	59,22	56,00	59,55	70,45
Standart Sapma	13,80	8,70	12,46	5,29
Minimum Puan	45,00	44,00	41,00	63,00
Maksimum Puan	80,00	74,00	80,00	80,00
Ranj	35,00	30,00	39,00	17,00
Mod	45,00	60,00	-	73,00
Medyan	56,00	54,00	58,00	72,00

Tablo 4.1’deki veriler incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest aritmetik ortalamalarına bakıldığında kontrol grubunun ölçekten aldığı öntest ve sontest puanları ($\bar{X}_{KÖ}=59,22$, $\bar{X}_{KS}=59,55$) birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Deney grubunun öntest ve sontest aritmetik ortalamalarına bakıldığında öntest puanları kontrol grubundan daha düşük ($\bar{X}_{DÖ}=56,00$) sontest puanlarının ise ($\bar{X}_{DS}=70,45$) kontrol grubuna göre çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Grupların standart sapma değerleri incelendiğinde, deney ve kontrol grubunun her ikisinin de öntestlerine göre ($SS_{DÖ}=8,70$,

$SS_{KÖ}=13,80$) sontestlerinde ($SS_{DS}=5,29$, $SS_{KS}=12,46$) daha düşük standart sapma değerlerinin olduğu görülmektedir. Bu durum her iki grubun sontestte önteste göre daha homojen bir nitelikte olduğunu bunu paralel katılımcıların becerilerinin sontestte daha fazla benzerlik göstermektedir. Deney grubu öğrencilerinin standart sapma değerlerindeki değişimin daha fazla olduğu görülmektedir. Bu durum deney grubunun kontrol grubuna oranla daha fazla benzer halde olduğunu göstermektedir. Öntestte deney grubunda en yüksek ($MAK_{ÖD}=74$), kontrol grubunda ise ($MAK_{ÖK}=80$) olduğu, en düşük puanın ise deney grubunda ($MİN_{ÖD}=44$), kontrol grubunda ($MİN_{ÖK}=45$) olduğu görülmektedir. Sontestte deney ve kontrol grubunda en yüksek ($MAK_{SD}=80$, $MAK_{SK}=80$) puanların aynı olduğu, en düşük puanın ise deney grubunda ($MİN_{SD}=63$) kontrol grubunda ($MİN_{SK}=41$) olduğu görülmektedir. Öntestte kontrol grubunun deney grubundan daha yüksek puanlar aldığı sontestte ise deney grubunun kontrol grubuna göre daha yüksek puanlar aldığı görülmektedir. Bu durumu deney grubu ile yapılan yaratıcı drama uygulamalarının sağladığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin empatik eğilim düzeyini inceleyebilmek için uygulanan ölçeğin öntestinden ve son testinden aldıkları puanlar betimleyici istatistiklerden yararlanılarak ortalama, ranj, medyan, mod ve standart sapma değerleri hesaplanmış, öğrencilerin aldıkları en yüksek puan ve en düşük puan belirlenmiştir. Verilere ilişkin bilgiler Tablo 4.2’ de gösterilmektedir.

Tablo 4.2: Öğrencilerin empatik eğilim düzeyi istatistiki sonuçları

Ölçek	Öntest		Sontest	
	Kontrol	Deney	Kontrol	Deney
N	9	11	9	11
$\bar{X}$	39,11	36,63	39,66	46,09
Standart Sapma	6,71	5,55	5,97	5,75
Minimum Puan	27,00	26,00	30,00	33,00
Maksimum Puan	46,00	49,00	47,00	52,00
Ranj	19,00	23,00	17,00	19,00
Mod	46,00	36,00	40,00-46,00	49,00-51,00
Medyan	41,00	36,00	40,00	48,00

Tablo 4.2’deki veriler incelendiğinde deney ve kontrol gruplarının öntest ve sontest aritmetik ortalamalarına bakıldığında kontrol grubunun ölçekten aldığı öntest ve sontest puanları ($\bar{X}_{KÖ}=39,11$, $\bar{X}_{KS}=39,66$) birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Deney

grubunun öntest ve sontest aritmetik ortalamalarına bakıldığında öntest puanları kontrol grubundan daha düşük ($\bar{X}_{DÖ}=36,63$) sontest puanlarının ise ($\bar{X}_{DS}=46,09$) kontrol grubuna göre çok daha yüksek olduğu görülmektedir. Grupların standart sapma değerleri incelendiğinde, deney grubunun öntestine göre sontestinin standart sapma daha yüksek ($SS_{DÖ}=5,75$, $SS_{DS}=5,55$) olduğu kontrol grubunun ise öntestine göre sontestinin standart sapma değerinin daha düşük ($SS_{KÖ}=6,71$, $SS_{KS}=5,97$) olduğu görülmektedir. Bu durum kontrol grubunun deney grubuna göre sontestte daha homojen özellik kazandığı yani öğrencilerin empatik eğilimlerinin sontestte birbirine daha benzer olduğunu göstermektedir. Her iki grubunda standart sapmalarındaki değişim karşılaştırıldığında kontrol grubunun standart sapma değerindeki değişimin deney grubuna oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Buna bağlı olarak kontrol grubunun deney grubuna göre daha fazla benzer hale geldiği tespit edilmektedir. Öntestte deney grubunda en yüksek ($MAK_{ÖD}=49$) kontrol grubunda ise ($MAK_{ÖK}=46$) puanların olduğu en düşük ise deney grubunda ($MİN_{ÖD}=26$) kontrol grubunda ($MİN_{SK}=27$) puanların olduğu görülmektedir. Sontestlere bakıldığında deney grubunda ($MAK_{SD}=52$) kontrol grubunda ($MAK_{SK}=47$) puanların olduğu en düşük puanlarda ise deney grubunda ($MİN_{SD}=33$) kontrol grubunda ($MİN_{SK}=30$) olduğu görülmektedir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan “Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin çalışma öncesinde sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusunun cevabını bulmak için yapılan analizler bu bölümde verilmektedir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışma öncesi sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için yapılan analiz sonuçları Tablo 4.3’de gösterilmektedir.

Tablo 4.3: Sosyal beceri ölçeği öntest puanlarının analiz sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney	11	10,14	111,50	45,50	0,761
Kontrol	9	10,94	98,50		

$p<0.050$

Tablo 4.3'deki verilere göre uygulama öncesinde yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrenciler ile bu etkinliklere katılmayan öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($U=45,50$, $p>.05$).

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalışma öncesi empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için, deney ve kontrol grubunda yer alan öğrencilerin, çalışma öncesinden uygulanan ölçekten aldıkların puanların analiz sonuçları Tablo 4.4'de gösterilmektedir.

Tablo 4.4: Empatik eğilim ölçeği öntest puanlarının analiz sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney	11	9,09	100,00	34,00	0,238
Kontrol	9	12,22	111,00		

$p<0.050$

Tablo 4.4'deki verilere göre uygulama öncesinde yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrenciler ile bu etkinliklere katılmayan öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermemektedir ($U=34,00$, $p>.05$).

4.3. Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan “Kontrol grubu öğrencilerinin çalışma öncesinde ve sonrasında sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusunun cevabını bulmak için yapılan analizler bu bölümde verilmektedir.

Kontrol grubu öğrencilerinin çalışma öncesi ve sonrasında sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için, çalışma öncesinde ve sonrasında uygulanan ölçekten aldıkların puanların analiz sonuçları Tablo 4.5'de gösterilmektedir.

Tablo 4.5: Kontrol grubu öğrencilerinin sosyal beceri ölçeği öntest-sontest puanlarının analiz sonuçları

Sontest-Öntest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	P
Negatif Sıra	4	3,88	15,50		
Pozitif Sıra	4	5,13	20,50	-0,352	0,725
Eşit	1	-	-		

$p < 0.050$

Tablo 4.5'deki veriler kontrol grubu öğrencilerinin sosyal beceriler ölçeğinden aldıkları deney öncesi ve sonrası puanları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir ($z = -0,352$, $p > .05$). Veriler incelendiğinde kontrol grubunda bulunan öğrencilerin yarısının sontest puanlarının öntest puanlarına göre daha yüksek olmasına karşın diğer yarısının puanlarında düşüş olduğu görülmektedir. Bu durum gerçekleştirilen eğitimin öğrencilerin yarısına ulaşmada ve onların sosyal becerilerini etkilemekte yeterli olmadığını göstermektedir.

Kontrol grubu öğrencilerinin çalışma öncesi ve sonrasında empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için, çalışma öncesinde ve sonrasında uygulanan ölçekten aldıkların puanların analiz sonuçları Tablo 4.6'de gösterilmektedir.

Tablo 4.6: Kontrol grubu öğrencilerinin empatik eğilim ölçeği öntest-sontest puanlarının analiz sonuçları

Sontest-Öntest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	P
Negatif Sıra	3	5,17	15,50		
Pozitif Sıra	5	4,10	20,50	-0,354	0,723
Eşit	1	-	-		

$p < 0.050$

Tablo 4.6'daki veriler kontrol grubu öğrencilerinin empatik eğilim ölçeğinden aldıkları deney öncesi ve sonrası puanları arasında anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir ($z = -0,354$, $p > .05$). Veriler incelendiğinde kontrol grubunda bulunan 5 öğrencinin sontest puanlarının öntest puanlarına göre daha yüksek olmasına karşın 3 öğrencinin ise puanlarında düşüş olduğu görülmektedir. Bu durum gerçekleştirilen eğitimin

öğrencilerin %33' üne ulaşmada ve onların empatik eğilim düzeylerini etkilemekte yeterli olmadığını göstermektedir.

4.4. Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan “Deney grubu öğrencilerinin çalışma öncesinde ve sonrasında sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusunun cevabını bulmak için yapılan analizler bu bölümde verilmektedir.

Deney grubu öğrencilerinin çalışma öncesi ve sonrasında sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için, çalışma öncesinde ve sonrasında uygulanan ölçekten aldıkları puanların analiz sonuçları Tablo 4.7’de gösterilmektedir.

Tablo 4.7: Deney grubu öğrencilerinin sosyal beceri ölçeği öntest-sontest puanlarının analiz sonuçları

Sontest-Öntest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif Sıra	0	0,00	0,00	-2,812	0,005*
Pozitif Sıra	10	5,50	55,00		
Eşit	1	-	-		

*p<0.050

Tablo 4.7’deki veriler deney grubu öğrencilerinin sosyal beceriler ölçeğinden aldıkları deney öncesi ve sonrası puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($z=-2,812$, $p<.05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamı dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanı lehinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, düzenlenen yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini geliştirmede önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir. Analiz sonuçları incelendiğinde, negatif sıra değerinin bulunmadığı görülmektedir. Bu durum deney grubunda yer alan öğrencilerin tamamının sontest puanlarının öntest puanlarından daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum; yaratıcı drama uygulamalarının kullanımının sınıftaki her öğrencinin sosyal becerisi üzerinde olumlu etkisinin bulunduğu, yani yaratıcı drama uygulamaları ile her öğrenciye ulaşılabildiği şeklinde yorumlanmaktadır.

Deney grubu öğrencilerinin çalışma öncesi ve sonrasında empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için, çalışma öncesinde ve sonrasında uygulanan ölçekten aldıkları puanların analiz sonuçları Tablo 4.8’de gösterilmektedir.

Tablo 4.8: Deney grubu öğrencilerinin empatik eğilim ölçeği öntest-sontest puanlarının analiz sonuçları

Sontest-Öntest	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	Z	p
Negatif Sıra	0	0,00	0,00		
Pozitif Sıra	11	6,00	66,00	-2,941	0,003*
Eşit	0	-	-		

*p<0.050

Tablo 4.8’deki verilere göre deney grubu öğrencilerinin empatik eğilim ölçeğinden aldıkları deney öncesi ve sonrası puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir ($z=-2,941$, $p<.05$). Fark puanlarının sıra ortalaması ve toplamları dikkate alındığında, gözlenen bu farkın pozitif sıralar, yani sontest puanı lehinde olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara göre, düzenlenen yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin empatik eğilim düzeylerini geliştirmede önemli bir etkisinin olduğu söylenebilir. Analiz sonuçları incelendiğinde, negatif sıra değerinin bulunmadığı görülmektedir. Bu durum deney grubunda yer alan öğrencilerin tamamının sontest puanlarının öntest puanlarından daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum; yaratıcı drama uygulamalarının kullanımının sınıftaki her öğrencinin empatik eğilimi üzerinde olumlu etkisinin bulunduğu, yani yaratıcı drama uygulamaları ile her öğrenciye ulaşılabildiği şeklinde yorumlanmaktadır.

4.5. Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan “Kontrol ve deney grubu öğrencilerinin çalışma sonrasında sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusunun cevabını bulmak için yapılan analizler bu bölümde verilmektedir.

Deney ve kontrol gruplarının çalışma sonrası sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için, deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilerin, çalışma sonrasında uygulanan ölçekten aldıkları puanların analiz sonuçları Tablo 4.9’da gösterilmektedir.

Tablo 4.9: Sosyal beceri ölçeği sontest puanlarının analiz sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney	11	13,14	144,50	20,50	0,027*
Kontrol	9	7,28	65,50		

*p<0.050

Tablo 4.9'daki verilere göre 7 haftalık bir deneysel çalışma sonunda, yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrenciler ile bu etkinliklere katılmayan öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (U=20,50, p<.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrencilerin, etkinliklere katılmayan öğrencilere göre sosyal becerilerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu, yaratıcı drama etkinliklerinin, öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini arttırmada etkili olduğunu gösterir.

Deney ve kontrol gruplarının çalışma sonrası empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için, deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilerin, çalışma sonrasında uygulanan ölçekten aldıkları puanların analiz sonuçları Tablo 4.10'da gösterilmektedir.

Tablo 4.10: Empatik eğilim ölçeği sontest puanlarının analiz sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Deney	11	13,09	144,00	21,00	0,030*
Kontrol	9	7,33	66,00		

*p<0.050

Tablo 4.10'daki verilere göre 7 haftalık bir deneysel çalışma sonunda, yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrenciler ile bu etkinliklere katılmayan öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur (U=21,00, p<.05). Sıra ortalamaları dikkate alındığında, yaratıcı drama etkinliklerine katılan öğrencilerin, etkinliklere katılmayan öğrencilere göre empatik eğilimlerinin daha yüksek olduğu verisine ulaşılmaktadır. Bu veri, yaratıcı drama etkinliklerinin, öğrencilerin empatik eğilim düzeylerini arttırmada etkili olduğunu gösterir.

BÖLÜM V

SONUÇLAR, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Bu bölümde yapılan araştırmalarla ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçların tartışmaları ile bu sonuçlara göre belirlenen öneriler verilmektedir.

5.1. Sonuçlar ve Tartışma

Bu çalışma, yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal beceri ve empatik eğilim düzeyleri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. 2020/2021 eğitim öğretim yılında Bartın Merkez ilçeye bağlı Akbaş İlkokulu ve Hasankadı İlkokulu 4. sınıfta öğrenim gören öğrencilerle çalışılmıştır. Deney grubu öğrencilerine 7 hafta boyunca yaratıcı drama etkinlikleri uygulanmıştır. Araştırmada deneysel yöntemlerden ön test son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Çalışmada veri toplama amacıyla Kocayörük (2000) tarafından geliştirilen “Sosyal Beceri Ölçeği”, Kaya ve Siyez (2010) tarafından gerçekleştirilen “KA-Sİ Çocuk ve Ergenler için Empatik Eğilim Ölçeği” kullanılmıştır. Beş haftalık uygulama sonrasında aynı ölçek aynı öğrencilerle paylaşılarak yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal beceri ve empatik eğilim düzeylerini nasıl etkilediği ölçülmüştür.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri uygulama öncesinde deney grubunun kontrol grubuna göre daha düşük düzeyde olmakla beraber her iki grubun da beklenen ortalamanın biraz üzerinde olduğu belirlenmiştir. Uygulama sonrasında ise kontrol grubunun aynı durumda kaldığı buna karşılık deney grubunda yer alan öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri çok daha ileri düzeye yükseldiği belirlenmiştir. Deney grubu ve kontrol grubu öğrencileri uygulama sonrası yapılan ölçümlerde daha homojen bir yapıda olduğu yani birbirlerine daha benzer puanlar aldığı belirlenmiştir ayrıca deney grubu öğrencileri kontrol grubu öğrencilerine göre daha yüksek ve daha benzer puanlar aldığı belirlenmiştir. Öğrencilerin sosyal beceriler düzeylerinin tespiti için yapılan bu analizler ışığında deney grubu öğrencileri ile yapılan yaratıcı drama etkinliklerinin sosyal beceriler düzeylerini geliştirmede etkili olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular incelendiğinde öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri uygulama öncesinde deney grubunun kontrol grubuna göre daha düşük düzeyde olmakla beraber her iki grubun da ortalamanın biraz üzerinde olduğu belirlenmiştir. Uygulama sonrasında ise kontrol grubunun aynı durumda kaldığı buna karşılık deney grubunda yer alan öğrencilerin empatik eğilim düzeyleri çok daha ileri düzeye yükseldiği belirlenmiştir. Kontrol grubu deney grubuna göre daha homojen özellik göstermekte yani birbirine daha benzer puanlar almış olmakla beraber deney grubu öğrencileri puanlarının çok daha yükseldiği belirlenmiştir. Öğrencilerin empatik eğilim düzeylerinin tespiti için yapılan bu analizler ışığında deney grubu öğrencileri ile yapılan yaratıcı drama etkinliklerinin empatik eğilim düzeylerini geliştirmede etkili olduğu tespit edilmiştir. Bu sonuç Ağır'ın (2020) çalışması sonucu elde edilen yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilere empati becerisi kazandırmadaki olumlu etkisi ile örtüşmektedir.

Araştırma sonucunda yaratıcı drama etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesinde sosyal beceriler ölçeğinden aldıkları puanların normal müfredatın uygulandığı kontrol grubundan daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda bu iki farklı grubun öntest verileri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Araştırma sonucunda yaratıcı drama etkinliklerinin uygulandığı deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesinde empatik eğilim ölçeğinden aldıkları puanların normal müfredatın uygulandığı kontrol grubundan daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda bu iki farklı grubun öntest verileri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır.

Araştırma sonucunda kontrol grubu öğrencilerinin sosyal beceri ölçeğinden uygulama öncesi ve sonrası ölçümlerinde aldıkları puanlar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu sonuç Değirmenci'nin (2020) çalışması sonucu elde edilen kontrol grubu öğrencilerinin yaratıcı drama etkinliklerinin problem çözme ve sosyal beceriler öntest ve sontest ölçümleri arasında istatistiki olarak anlamlı farklılık olmadığı sonucuyla örtüşmektedir. Pekmez'in (2019) çalışması sonucu kontrol grubu öğrencilerinin yaratıcı drama temelli çatışma çözme becerilerinin öntest ve sontest ölçümleri sonuçları da istatistiki olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Demirsöz'ün (2010) çalışması sonucu kontrol grubu öğrencilerinin yaratıcı drama uygulamasının öğretmen adaylarının demoktarik tutumları üzerindeki etkisinin öntest ve son test ölçüm sonuçları istatistiki olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Ancak bu sonuç

Eroğlu'nun (2018) ve ifti'nin (2019) alışmaları sonucu kontrol grubu ğrencilerinin ntest ve sontest ölçümleri arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılığa ulaşması yönüyle örtüşmemektedir. Ayrıca kontrol grubunda bulunan öğrencilerin yarısının sontest puanlarının ntest puanlarına göre daha yüksek olmasına karşı diğer yarısının puanlarında düşüş olduğu görölmektedir. Bu durum gerçekleştirilen eğitimin öğrencilerin yarısına ulaşmada ve onların sosyal becerilerini etkilemekte yeterli olmadığını göstermektedir.

Araştırma sonucunda kontrol grubu ğrencilerinin empatik eğilim ölçeğinden uygulama öncesi ve sonrası ölçümlerinde aldıkları puanlar arasında istatistiki olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bu sonuç Kortan'ın (2010) alışmasında elde edilen müzikli dramatizasyon etkinliklerinin kontrol grubu ğrencilerinin sosyal becerileri üzerinde anlamlı bir istatistiki fark oluşturmadığı sonucuyla örtüşmektedir. Ayrıca kontrol grubunda bulunan 5 öğrencinin sontest puanlarının ntest puanlarına göre daha yüksek olmasına karşı 3 öğrencinin ise puanlarında düşüş olduğu görölmektedir. Bu durum gerçekleştirilen eğitimin öğrencilerin %33' üne ulaşmada ve onların empatik eğilim düzeylerini etkilemekte yeterli olmadığını göstermektedir.

Araştırma sonucunda deney grubu ğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrasında sosyal beceri ölçeğinden aldıkları puanlar analiz edildiğinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu farklılık deney grubu ğrencilerinin sontest puanları lehine olarak belirlenmiştir bu bağlamda deney grubu öğrencilerine uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin sosyal beceri düzeylerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuç Bayrakçı'nın (2007) alışması sonucu elde edilen yaratıcı drama etkinliklerinin uygulandığı öğrencilerin sosyal becerileri düzeylerini geliştirdiği sonucuyla örtüşmektedir. Sevgen'in (2016) alışması sonucu elde edilen yaratıcı drama yoluyla sosyal beceri eğitimi verilen anaokulu ğrencilerinin deney grubunun lehine olumlu bir farklılık olduğu sonucuyla örtüşmektedir. Buna karşılık Eti'nin (2010) alışmasında yaratıcı drama etkinliklerinin okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrencilerin ilişki başlatma sosyal becerilerini geliştirme konusunda anlamlı istatistiki fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca deney grubunda yer alan öğrencilerin tamamının sontest puanlarının ntest puanlarından daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum; yaratıcı drama uygulamalarının kullanımının sınıftaki her öğrencinin sosyal becerisi üzerinde olumlu etkisinin bulunduğu, yani yaratıcı drama uygulamaları ile her öğrenciye ulaşılabildiği şeklinde yorumlanmaktadır.

Araştırma sonucunda deney grubu öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrasında empatik eğilim ölçeğinden aldıkları puanlar analiz edildiğinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu farklılık deney grubu öğrencilerinin sönstest puanları lehine olarak belirlenmiştir bu bağlamda deney grubu öğrencilerine uygulanan yaratıcı drama etkinliklerinin empatik eğilim düzeylerini geliştirdiği sonucuna ulaşılmaktadır. Bu sonuç Güneş'in (2019) çalışması sonucu elde edilen yaratıcı drama etkinliklerinin deney grubu öğrencilerine tarihsel empati becerisi kazandırmadaki olumlu etkisi ile örtüşmektedir. Güven'in (2019) çalışması sonucu yaratıcı drama etkinlikleri deney grubu öğrencilerinin felsefi diyaloglarını geliştirdiği sonucuyla örtüşmektedir. Özcan'ın (2019) çalışması sonucu yaratıcı drama etkinlikleri ile okuma yazma öğretimi uygulanan deney grubunun öntest sönstest sonuçlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır sonucuyla örtüşmektedir. deney grubunda yer alan öğrencilerin tamamının sönstest puanlarının öntest puanlarından daha yüksek olduğunu göstermektedir. Bu durum; yaratıcı drama uygulamalarının kullanımının sınıftaki her öğrencinin empatik eğilimi üzerinde olumlu etkisinin bulunduğu, yani yaratıcı drama uygulamaları ile her öğrenciye ulaşılabildiği şeklinde yorumlanmaktadır.

Araştırma sonucunda deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrasında yapılan sosyal beceriler ölçeğinden aldıkları puanlar analiz edildiğinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu farklılık deney grubu öğrencilerinin lehinedir bu doğrultuda sosyal beceri düzeylerini geliştirmede yaratıcı drama etkinliklerinin normal müfredata göre daha etkili olduğunu göstermektedir. Bu sonuç Kocayürek'in (2000) çalışması sonucunda elde edilen yaratıcı drama etkinlikleri ile hazırlanan programın deney grubu öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerini arttırdığını destekler niteliktedir. Akfırat'ın (2004) çalışması sonucunda elde edilen işitme engelli öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmek için kullanılan yaratıcı drama etkinliklerinin başarısı ile paralellik göstermektedir. Çoban'ın (2017) çalışması sonucu elde edilen yaratıcı drama programının deney grubu öğrencilerinin sosyal becerileri üzerindeki olumlu etkisi ile örtüşmektedir.

Araştırma sonucunda deney grubu ve kontrol grubu öğrencilerinin uygulama sonrasında yapılan empatik eğilim ölçeğinden aldıkları puanlar analiz edildiğinde istatistiki olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu farklılık deney grubu öğrencilerinin lehinedir bu doğrultuda empatik eğilim düzeylerini geliştirmede yaratıcı drama etkinliklerinin normal müfredata göre daha etkili olduğunu göstermektedir.

5.2. Öneriler

Bu bölümde araştırma sonuçlarına dayalı öneriler ve ileride yapılacak araştırmalara yönelik öneriler bulunmaktadır.

5.2.1. Araştırma Sonuçlarına Dayalı Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilmiştir:

1. Yaratıcı drama etkinliklerinin öğrencilerin sosyal beceri ve empatik eğilim düzeylerini artırmada olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaratıcı drama etkinliklerinin ilkokul derslerinde uygulanması faydalı olmaktadır. Bu doğrultuda yaratıcı drama etkinlikleri hakkında sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarına seminerler verilebilir.
2. Yaratıcı drama etkinlikleri hakkında güncel araştırmaların Milli Eğitim Bakanlığı ile iş birliği yapılarak, öğretmenlere ulaştırılması sağlanabilir. Öğretmenlerin, ders planlarında yaratıcı drama etkinliklerine yer vermeleri konusunda bilgilendirilebilir. Bu doğrultuda üniversite ve okullar arasında bir işbirliği gerçekleştirilebilir.

5.2.2. İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

İleride bu araştırmaya benzer araştırma yapacak araştırmacılara yönelik geliştirilen öneriler şu şekildedir:

1. Yaratıcı drama etkinlikeri farklı sınıfların sosyal beceri ve empatik eğilim düzeylerini belirlemek için kullanılarakve araştırma daha geniş bir zaman dilimine yayılarak yeni çalışmalar yapılabilir.
2. Bu çalışmada öğrencilerin demografik bilgileri göz önünde bulundurulmamıştır. Yapılacak diğer çalışmalarda aynı zamanda cinsiyet, aile durumu, sosyo ekonomik durum gibi faktörlerin etkisi de incelenebilir.
3. Öğrencilerin sosyal beceri ve empatik eğilim düzeylerini geliştirmeye katkı sağladığı belirlenen farklı strateji, yöntem ve teknikler hakkında araştırmalar yapılabilir ve bu doğrultuda belirlenen teknikler hakkında sınıf öğretmenlerine bilgiler verilebilir.

4. Covid-19 pandemi sürecinden dolayı öğrencilerle eğitim-öğretim faaliyetlerinin uzaktan gerçekleştirilmesinin öğrencilerin sosyal beceri ve empatik eğilim düzeylerine etkisi araştırılabilir ayrıca bu doğrultuda yaratıcı drama etkinliklerini online ortamlara taşımak adına çalışmalar yapılabilir.
5. Araştırma yöntemi olarak farklı bir yöntem ve desen seçilerek farklı sonuçlar elde edilebilir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, K. Ü. (2007). *Aktif Öğrenme*. 9. Baskı, İzmir: Biliş Gelişim Coşkusu.
- Ağır, S. (2020). *Bütünleşik Beden Eğitimi Dersi ve Yaratıcı Drama Eğitiminin Ortaokul Öğrencilerinin Özel Gereksinimli Akranlarına Yönelik Tutumları ve Empati Becerileri Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gedik Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Akfırat, F. Ö. (2004). *Yaratıcı Dramanın İşitme Engellilerin Sosyal Becerilerinin Gelişimine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Özel Eğitim Anabilim Dalı, Ankara.
- Akın, A. (2016). *Yabancı Dil Öğretiminde Yaratıcı Drama Yöntemi Kullanımının Lise 12. Sınıf Öğrencilerinin Eleştirel, Yansıtıcı Düşünme Becerilerine ve Öğrencilerin Yabancı Dil Öğrenme Tutumlarına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Aydın.
- Akkoyun, F. (1987). Empatik eğilim ve ahlaki yargı, *Psikoloji Dergisi*, 6 (21): 91-92.
- Akkök, F. (2006). *İlköğretimde Sosyal Becerilerin Geliştirilmesi, Öğretmen El Kitabı*. Özgür Yayınevi: İstanbul.
- Alçay, U. (2009). *Farklı Okul Türlerinde Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Empatik Beceriler Açısından Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Alver, B. (2003). *Çesitli Kamu ve Kuruluşlarında Çalışanların Empatik Becerileri, Karar Stratejileri ve Psikolojik Belirtileri Arasındaki İlişkiler*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Erzurum.
- Aral, N., Baran, G., Bulut, Ş. ve Çimen, S. (2000). *Drama*. Ya-Pa Yayın Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., İstanbul.

- Arslan, A. (2016). *İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerilerinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Giresun Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Giresun.
- Ataşalar, J., (1996). *Üniversite Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine, Cinsiyet ve Yaşlarına Göre Kendini Açma Davranışları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Bilim Dalı, Ankara.
- Avcıoğlu, H. (2005). *Etkinliklerle Sosyal Beceri Öğretimi*. Kök Yayıncılık, Ankara.
- Ay, T. S., (2005). *İlköğretim Hayat Bilgisi Öğretiminde Yaratıcı Drama ve Geleneksel Yöntemlerin Öğrenci Başarısı ve Hattırda Tutma Düzeyi Üzerindeki Etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Denizli.
- Baldwin, P. ve Fleming, K. (2003). *Teaching Literacy Through Drama*. London: RoutledgeFalmer.
- Bayrakçı, M. (2007). *Okul Öncesinde Yaratıcı Drama Etkinliklerinin İletişim Becerilerinin Gelişimi Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Kafkas Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Kars.
- Baysal, Z. N. (2005). Hayat bilgisi/ sosyal bilgiler öğretiminde probleme dayalı öğrenme için problem durumları oluşturma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (4): 471-485.
- Beggi, G. (2019). *Yaratıcı Drama Eğitimine Yönelik Uzman Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Drama Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Berry, D., & O'Connor, E. (2010). Behavioral risk, teacher–child relationships, and social skill development across middle childhood: A child-by-environment analysis of change. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 31 (1): 1- 14.
- BouJaoude, S. and Sowwan, S. (2005). The effect of using drama in science teaching on students' conceptions of nature of science, *Research and the Quality of Science Education*, 20: 259- 267.
- Budak, S., 2009, *Psikoloji Sözlüğü*, (4. Baskı), Bilim ve Sanat Yayınları, Ankara.

- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (17. Baskı). Pegem Yayınları: Ankara.
- Calp, Ş., Şahin, D., Bulut, P. ve Kuşdemir., Y. (2016), *İlkokulda Drama Uygulamaları*, Vize Yayıncılık: Ankara.
- Canbulat, T , Küçükkaragöz, H. , Erdoğan, F. , Yeşiloğlu, A . (2015). Sınıf öğretmeni adaylarında empatik eğilim düzeyi ve geleceğe dönük beklenti. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 4 (2): 651-665.
- Cooper, B. (2004). Empathy, Interaction and Caring: Teachers' Roles In a Constrained Environment. *Pastoral Care in Education*, 22 (3): 12–21.
- Çağdaş, A. ve Seçer (Şahin), Z. (2002). *Çocuk ve Ergende Sosyal ve Ahlak Gelişimi*. R. Arı (Ed.). Nobel Yayın: Ankara.
- Çalışkan, N. , ve Karadağ, E. (2005). Dramada beden dili. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (2): 103-113.
- Çiftçi, K. (2019). *Doğa Eğitiminin Okul Öncesi Çocukların Sosyal Becerilerine Etkisinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Bolu.
- Çoban, E. (2007). *Sosyal Beceri Sorunu Olan Öğrenciler ve Annelerine Uygulanan Yaratıcı Drama Etkinlikleri Programının Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Gelişimi Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikoloji Anabilim Dalı.
- Çöme, A. (2011). *Okul Yöneticilerinin Eğitimde Yaratıcı Drama Faaliyetlerine Dair Tutumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (2000). İlköğretimde sosyal becerilerin gerçekleşme düzeyi *IX. Eğitim Bilimleri Kongresi*. (27–30 Eylül, 2000). Bildiriler. Erzurum. 1, s. 277–289.
- Çubukçu, Z. ve Gültekin, M. (2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler. *Bahar Dergisi* 37: 155-174.
- Dardağan, M. P. (2000). *İlköğretim Dönemi Çocukların Sosyal ve Akademik Becerilerini Geliştirmede Yardımcı Ebeveyn Eğitim Programının Değerlendirilmesi*.

(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, İstanbul.

Darwish D., Esquivel G., B., Houtz J., C. & Alfonso V., C. (2001). Play and Social Skills in Maltreated and Non Maltreated Preschoolers During Peer Interactions. *Child Abuse and Neglect*, 25: 13-31.

Değirmenci, B. (2020). *Yaratıcı Drama Temelli Etkinliklerin Okul Öncesi Çocukların Problem Çözme ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Mersin.

Demirci, E. (2019). *İlkokul Birinci Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Becerileri ve Okula Uyum Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Konya.

Demirsöz, S. E. (2010). *Yaratıcı Dramanın Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları, Bilişüstü Farkındalıkları ve Duygusal Zekâ Yeterliliklerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı, İzmir.

Dinç, B. (2002). *Okul Öncesi Eğitimin 4-5 Yaş Çocuğunun Sosyal Gelişimine Etkileri Konusunda Öğretmen Görüşleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Eskişehir.

Dorion, R. K. (2009). Science through Drama: A multiple case exploration of the characteristics of drama activities used in secondary science lessons. *International Journal of Science Education*, 31 (16): 2247-2270.

Dökmen, Ü. (1988). Empatinin yeni bir modele dayanılarak ölçülmesi ve psikodrama ile geliştirilmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 21 (1): 158-159.

Ekin, S. , Akçay, N. ve Haltmatov, M. (2018). Okulöncesi çocuklarının günlük hayatta karşılaşılabilecekleri durumlara yönelik hihayeleri tamamlama durumlarının farklı değişkenlere göre incelenmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 22 (75): 75-98.

Ekinözü, İ. (2003). *İlköğretimde Permütasyon ve Olasılık Konusunun Dramatizasyon ile Öğretiminin Başarıya Etkisinin İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans

- Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, İstanbul.
- Erçoban, S. (2003). *İlköğretim II. Kademesindeki Branş Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Bursa.
- Erdoğan, Ş. (2016). *Yaratıcı Drama ve Orff Schulwerk Uygulamalarının İlkokul 4. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumları Üzerindeki Etkileri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Antalya.
- Erdoğan, T. (2016). *Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama Uygulamaları*. (2. Baskı). Eğiten Kitap, Ankara.
- Erdoğan, T. (2017). *Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Empatik Eğilim ve İletişim Becerilerinin Karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Konya.
- Eroğlu, N. (1995). *Empatik Eğilimi Düzeyleri Farklı Annelerin Çocuklarının Uyum ve Başarı Düzeyleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Eroğlu, A. A. (2018). *8-11 yaş Çocuklarının Müzik Eğitiminde Yaratıcı Drama Yöntemlerinin Kullanılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müzikoloji Anabilim Dalı, Kocaeli.
- Erten, H. (2012). *Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 5-6 yaş Çocuklarının Sosyal Beceri, Akran İlişkileri ve Okula Uyum Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin İzlenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Denizli
- Eti, İ. (2010). *Drama Etkinliklerinin Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden 5-6 Yaş Grubu Çocukların Sosyal Becerileri Üzerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Okul Öncesi Anabilim Dalı, Adana.
- Fetisoff, K., Kry, J. ve Skilling, A. (2008). *Improving social skills in elementary students through classroom meetings*. Chicago, Illinois: Saint Xavier University & Pearson

Achievement Solutions, Inc. Field-Based Master's Program. ERIC. (ED503059).
<http://www.eric.ed.gov>.

- Genç, H. N. (2003). Eğitimde yaratıcı dramanın alımlanması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24: 196-205.
- Gülay, H. (2008). *5-6 Yaş Çocuklarına Yönelik Akran İlişkileri Ölçeklerinin Geçerlik Güvenirlik Çalışmaları ve Akran İlişkilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, İstanbul.
- Güneş, S. (2019). *Sosyal Bilgiler Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemiyle Tarihsel Empati Becerisinin Kazandırılmasına Yönelik Etkinlik Temelli Bir Eylem Araştırması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Anabilim Dalı, Bartın.
- Güven, İ. (2006). Okul öncesi dönemde toplumsal yaşam becerileri kazandırılmasında yaratıcı dramının kullanımı. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1 (1): 89-98.
- Güven, B. (2019). *Çocuklarla Yapılan Felsefe Eğitiminde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Anabilim Dalı, Ankara.
- Hamurculu, Ü. H. (2016). *Ankara'daki Müzelerde Yaratıcı Drama Etkinlikleri ve Ankara Resim ve Heykel Müzesinde Yaratıcı Drama Önerisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Müze Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Heathcote, D. (2008). *13. Uluslararası eğitimde yaratıcı drama Dorothy Heathcote ile söyleşi*. (Ö. Adıgüzel, Röportaj Yapan, Ş. Güven, ve Z. Özen, Çevirmenler Çağdaş Drama Derneği).
- Kalkancı, A. (1991). *Dramatizasyon Yönteminin Okul Öncesi Eğitimde Kullanımı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları Anabilim Dalı, Ankara.
- Kaptan, S. (1998). *Bilimsel Araştırma ve İstatistik Yöntemleri*. Bilim Yayıncılık: Ankara.
- Kara, Ö., T. (2010). *Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretimine Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Konya.

- Karabağ, S., G. (2003). *Öğretilebilir ve Bilişsel Bir Beceri Olarak Tarihi Empati*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Tarih Eğitimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Katja, J., Anne K., Sally R, & Åstedt-Kurki, P. (2011). An evaluation of a drama program to enhance social relationships and anti-bullying at elementary school: A controlled study. *Health Promotion International*, 27(1): 5–14.
- Kavcar, C. (1985). *Örgün eğitimde dramatisasyon*. *Eğitim ve Bilim*, 10 (56): 32-41.
- Kaya, A. ve Siyez, D. M. (2010). KA-Sİ Çocuk ve Ergenler için Empatik Eğilim Ölçeği: Geliştirilmesi Geçerlik Güvenirlik Çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 35 (156): 110-125.
- Kelly, J. A. (1982) *Social skills training: A practical guide for interventions*. N.Y.: Springer.
- Keyik, S. (2011). *Sanat Eğitimi Derslerinde Yaratıcı Drama Etkinlikleri*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Uygulamalı Sanatlar Anabilim Dalı, Ankara.
- Kocayörük, A. (2000). *İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Becerilerini Geliştirmede Dramanın Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı, Ankara.
- Kortan, S. (2010). *Müzikli Dramatisasyonun İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Empatik Eğilimleri Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Güzel Sanatlar Anabilim Dalı, İzmir.
- Küçükkaragöz, H., & Hartuç, D. A. (2015). İlkokul 2. sınıf Hayat Bilgisi dersinin drama yöntemi ile öğretimine ilişkin bir uygulama önerisi. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 10 (1): 15-30.
- Levent, T. (1999). Drama kültürünü oluşturmak. *Eğitimde Tiyatroda Yaratıcı Drama Çağdaş Drama Derneği Bülteni*, (2): 7-9.
- McCaslin, N. (2016). *Sınıf İçinde ve Dışında Yaratıcı Drama*. Özdemir Şimşek (Ed.), Ankara: Nobel, s. 3-7.
- MEB. (2018). *İlköğretim yaratıcı drama dersi 4-5 sınıflar öğretim programı ve kılavuzu bilgileri*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basım Evi.

- Morgül, M. (1999). *Eğitimde Yaratıcı Dramaya Merhaba*. Kök Yayıncılık: Ankara.
- Okvuran, A. (2000). *Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlar*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Programları ve Öğretimi Anabilim Dalı, Ankara
- Oppenheim, D. Karie, A. ve Sagi, N. (2001). Mothers empathic understanding of their preschoolers' internal experience: Relations with early attachment. *International Journal of Behavioral Development*, 25(1): 16-26.
- Ömeroğlu, E. (1990). *Anaokuluna Giden 5-6 Yaşındaki Çocukların Sözel Yaratıcılıklarının Gelişiminde Yaratıcı Drama Eğitiminin Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ömeroğlu, E., Özyürek, A., Erbay, F. ve Ceylan, Ş. (2016), *Dramatik Etkinliklerden Dramaya Teoriden Uygulamaya*, Eğiten Kitap: Ankara.
- Önder, A. (2016). *Yaşayarak Öğrenme için Eğitici Drama*. Nobel Akademik Yayıncılık: Ankara.
- Öz, F. (1998). Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin empatik eğilimleri, empatik becerileri ile akademik başarıları arasındaki ilişki, *C. Ü. Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi*, 2 (2): 32–38.
- Özbeşler, C. ve Duyan, V. (2009). Okul ortamlarında sosyal hizmet. *Eğitim ve Bilim*, 34 (154): 17–25
- Özbey, T. (2018). *Ebeveyn Olan Öğretmenler ile Ebeveyn Olmayan Öğretmenlerin Empatik Eğilimleri ve Çocuk Sevme Düzeyleri*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Öztürk, S. (2004). Siyasal toplumsallaşma ve çocuk: Ankara'da ilköğretim çağı öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırma, *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 5 (57): 237–245.
- Öztürk, A. (2007). *Dramada Teknikler. İlköğretimde Drama* (Ed.: Ali Öztürk). Anadolu Üniversitesi Yayınları: Eskişehir.
- McLauchlan, D. & Kari-Lynn, W. (2014). What's so great about drama class? Year I secondary students have their say. *The Journal of Applied Theatre and Performance*, 19(1): 51-63, DOI: 10.1080/13569783.2013.872431.

- Nalçacı, İ. Ö. (2012). *Çevremizdeki Kirlilik Konusunun İlköğretimde Yaratıcı Drama Yöntemi ile İşlenmesi ve Öğrenci Farkındalığına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erciyes Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Kayseri.
- Nickel, H. W. (Edt.). (1985). *Spiel und theater*. "in Israel" LAG. Verlag, Berlin.
- O'Neill, C. & Lambert, A. (1982). *Drama structures*. Stanley Thornes (Publishers) Ltd. Heinemann Portsmouth. NH.
- Oruç, K. (2013). *Drama ve Okul Tiyatrosu*. Mitos Boyutları Yayınları: İstanbul.
- Özbalta, M. (2018). *Spor Yapan ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin İletişim Becerileri ile Empatik Eğilim Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Spor Eğitimi Anabilim Dalı, İstanbul.
- Özbey, Ö., F. (2017). *Türkiye'de Drama Yöntemi ile Yapılan Çalışmaların Etkililiğinin İncelenmesi: Bir Meta Analiz Çalışması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı, Ankara.
- Özcan, Ş. (2019). *Okuma ve Yazma Eğitiminde Yaratıcı Drama*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilgiler Öğretimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Pekmez, A. Ö. (2019). *Yaratıcı Drama Temelli Çatışma Çözme Programının 5. Sınıf Öğrencilerinin Çatışma Çözme Becerilerine Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Bilim Dalı, İzmir.
- Piazzoli, E. C. (2014). Engagement as perception-in-action in process drama for teaching and learning Italian as a second language. *International Journal of Language Studies*, 8 (2): 91-116.
- Rehber, E. (2007). *İlköğretim İkinci Kademe Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeylerine Göre Çatışma Çözme Davranışlarının İncelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Adana.

- Rowland, G. E. (2002). *Every child needs self-esteem: Creative drama builds selfconfidence through self-expression*, (PhD Thesis) The Union Institute.
- Saab, J. F. (1988). *The effects of creative drama methods on mathematics achievement, attitudes and creativity*. Dissertation Abstracts International. (Unpublished PhD Dissertation). West Virginia University.
- Sağlamel, H. (2009). *Konuşma Derslerindeki Dil Kaygısını Azaltmada Yaratıcı Dramanın Rolü Üzerine Deneysel Bir Çalışma ve Öğretmenlerin ve Öğrencilerin Dil Kaygısına Dair Tutumları*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batı Dilleri Anabilim Dalı, Trabzon.
- San, İ. (1991). Yaratıcı dramanın eğitsel boyutları. *I. İzmir Eğitim Kongresi*, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, 25-27 Kasım.
- San, İ. (1995). Eğitim-öğretimde yaşayarak öğrenme yöntemi ve estetik süreç olarak yaratıcı drama. *Eğitimde Nitelik Geliştirme 1. Sempozyumu*, 13-14 Nisan 1991, İstanbul Kültür Koleji: 261-267.
- San, İ. (1996). Yaratıcılığı geliştiren bir yöntem ve yaratıcı bireyi yetiştirme bir disiplin: eğitsel yaratıcı drama. *Yeni Türkiye Dergisi*, 7: 148-160.
- San, İ. (1998). Sanatla eğitim üzerine düşünceler. *MEB Dergisi, Eğitim-Sanat-Kültür Sayısı. 139*: 21-23, Ankara.
- Sevgen, M. (2016). *Yaratıcı Drama Yoluyla Çocuklara Verilen Sosyal Beceri Eğitiminin Anaokulu Çocuklarının Sosyal Gelişimlerine ve Yaratıcılıklarına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Shechtman, Z. (2002). Cognitive and Affective Empathy In Aggressive Boys: Implications For Counseling. *International Journal for The Advancement of Counselling*, 24: 211-222.
- Şenol Özyiğit, E. N. (2011). *İlköğretim Matematik Dersinde Yaratıcı Drama Uygulamalarının Öğrencilerin Problem Çözme Stratejileri, Başarı, Benlik Kavramı ve Etkileşim Örüntüleri Üzerindeki Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İzmir.

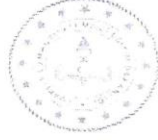
- Tagay, Ö., Baydan, Y., ve Acar, N. V. (2010). Sosyal beceri programının (blocks) ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri üzerindeki etkisi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (3): 19-28.
- Topdemir, A. (2009). *İlköğretim 5. Sınıf Öğretmenlerinin Empatik Eğilim Düzeylerinin Öğrencilerin Akademik Başarısına Etkisi: İstanbul İli Bağcılar İlçesi Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı, Ankara.
- Toprak, S. (2019). *Algılanan Anne-Baba İzlemi ve Empatik Eğilimin İlkokul Öğrencilerinin Zorbalık Eğilimi Üzerindeki Yordayıcı Rollerini*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Trower, P. (1982). "Toward a generative model of social skills: A critique and synthesis," in J.P. Curran & P.M. Monti (Eds.) *Social skills training: A practical handbook for assessment and treatment* (pp. 399-428). N.Y.: The Guilford Press.
- Tuluk, N. (2004). Yaratıcı drama. *Pivolka*, 3(15): 10-12.
- Uğur, H. (1998). *Anasınıfı eğitiminin sosyalleşmedeki rolü ve öğrencileri sosyalleştirme açısından özel ve devlet anasınıflarının karşılaştırılması*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Ünal, F. (2007). Çocuklarda empatinin gelişimi: empatinin gelişiminde anne- baba tutumlarının etkisi, *Milli Eğitim Dergisi*, 176: 42-141.
- Üstündağ, T. (1997). *Vatandaşlık ve İnsan Hakları Eğitimi Dersinin Öğretiminde Yaratıcı Dramanın Erişmeye ve Derse Yönelik Öğrenci Tutumlarına Etkisi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Yıldırım, İ. N. (2008). *İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Yöntemine İlişkin Yeterlilik ve Uygulama Düzeylerinin Belirlenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Elazığ.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.

- Yılmaz, A. Y. (2003). *Empati Eğitim Programının İlköğretim Öğrencilerinin Empatik Becerilerine Etkisi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Ankara.
- Yılmaz, R. (2010). *Çocukların Kelime Ediniminde Yaratıcı Drama Çalışmalarının Etkileri Üzerine Bir Araştırma: Bir Örnek-Olay İncelemesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı, Gaziantep.
- Yüksel, A. (2004). Empati eğitim programının ilköğretim öğrencilerinin empatik becerilerine etkisi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(2): 341-354.
- Wispe L. (1986). The distinction between sympathy and empathy: to call forth a concept, a word is needed. *Journal of Personality and Social Psychology*. 50(2): 314- 321.
- Wright, P. (2006). Drama eğitimi ve benliğin gelişimi: efsane mi gerçek mi? *Sosyal Eğitim Psikolojisi*, 9: 43-65. <http://dx.doi.org/10.1007/s11218-005-4791-y>

EKLER

Ek 1. Millî Eğitim Bakanlığı Araştırma İzni/Diğer Kurumlardan Alınan Araştırma İzni

T.C.
BARTIN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 64441482-605.01-E.7384864
Konu : Araştırma İzni (Mustafa SAYIM)

03.06.2020

BARTIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE (Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı)

İlgi : 15.05.2020 tarihli ve 2000030958 sayılı yazınız.

Bartın Üniversitesi Rektörlüğü Öğrenci İşleri Daire Başkanlığı'nın ilgi yazısı ile Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı 18611561008 numaralı öğrencisi Mustafa SAYIM'in "Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezine veri sağlamak amacıyla Müdürlüğümüze bağlı Akbaş İlkokulu ile Hasankadı İlkokulunda öğrenim gören 3.sınıf öğrencilerine, tez çalışmasına ilişkin veri toplama araçlarını uygulama isteği bildirilmiştir.

İlgi yazı gereği yapılmak istenen Anket Uygulama Çalışma İzni "Araştırma ve Değerlendirme Komisyonu" tarafından değerlendirilmiş ve uygun bulunmuş olup, Araştırma İzni Müdürlük Makam Olur'u yazımız ekinde gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Bilal Yılmaz ÇANDIROĞLU
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek 2. Etik Kurul Onayı

T.C.
BARTIN ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimleri Etik Kurulu
ONAY BELGESİ

Protokol No:	2020-26
Araştırmanın Başlığı:	“Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim Ve Sosyal Beceri Düzeyine Etkisi”
Proje Yürütücüsü:	Mustafa SAYİM
Başvuru Formunun Geliş Tarihi:	20.02.2020
Karar Tarihi:	26.02.2020

...ya da unsurlar

Ek 3. Deney Grubuna Uygulanan Etkinlik Planları

ETKİNLİK UYGULAMA PLÂNI 1

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Çemberde Buluşalım
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Birlikte hareket etme becerisi kazanır. 2. Grup içinde kendini ifade eder. 3. Grupla çalışmada istekli olur. 4. Arkadaşlarıyla iletişim kurar.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Alfabetik Sıralanma Oyunu)</p> <p>Düzenli olarak yapılan büyük çember buluşmaları sayesinde öğrenciler kendilerini gruba ait hisseder ve birbirleri ile iletişimi geliştirir.</p> <p>Çember buluşmalarında tematik yaklaşımla sosyal beceri türleri ve empatiye dair örnek olay ve durumları içeren videolardan hareketle canlandırmalar yapılır ve bu canlandırmaların üzerine sohbet yoluyla olumlu olumsuz eleştiriler getirilir.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLÂNI 2

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Sınıfa Sesleniş
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Topluluk önünde kendini ifade eder. 2. Grupla çalışmada istekli olur. 3. Grupla uyumlu hareket eder. 4. İletişimin önemini kavrar.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Sandalyeni Kap Oyunu)</p> <p>Öğrenciler üçerli gruplara ayrılır.</p> <p>Her gruba kavramlar dağıtılır. (Yeni bir ortamda farklı kişilerle tanışma, ilişki kurma ve onları yönlendirme)</p> <p>Gruplara bu kavramlarla ilgili şarkı, şiir veya gösteri hazırlamaları için gerekli süre verilir.</p> <p>Ardından gruplar sırayla hazırladıkları etkinlikleri sunarak üzerine dönütler verilir. Hazırlayıp sundukları etkinliklerin hangi beceriye yönelik olduğuna yönelik dönütler verilir.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLÂNI 3

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	İhtiyaçlarım
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. İnsanların ihtiyaçları ile empati kurar. 2. Grup içinde kendini ifade eder. 3. İhtiyaçların farklılaşabileceğini kavrar. 4. Farklı roller deneyimler.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Gölge Olur Musun Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Beyin fırtınası yöntemiyle kişisel ihtiyaçları belirlenir.</p> <p>Kişisel deneyimlerden hareketle bu ihtiyaçlara yönelik çözümler geliştirilerek poster bildiri şeklinde sunulur.</p> <p>Gruplar diğer arkadaşlarının posterlerini inceleyerek onlar hakkında fikir beyan ederler.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturularak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLÂNI 4

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Kim?
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Akran baskısını ve zorbalığa karşı dikkatli olur. 2. Grup içinde kendini ifade eder. 3. Akranlarıyla empati kurar. 4. Farklılıkları önemser.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Aynaya Bak Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Gruplara farklı zorbalık türlerine dair örnek olaylar içeren videolar izletilir.</p> <p>Ardından büyük çemberde buluşarak zorbalık ve zorbalık türleri kişisel yaşantılar üzerine sohbet edilir.</p> <p>Yaşanan zorbalık durumlarına dair yardım kartları oluşturularak bütün okul ile paylaşılır.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturularak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 5

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Benim Bir Hayalim Var
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tasarım odaklı düşünür. 2. Grup içinde kendini ifade eder. 3. Grupla çalışma ve üretimin önemini fark eder. 4. Yaratıcılığını açığa çıkarır.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Sayışma Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Öğrencilere on gün boyunca süre verilip günlük hayatta karşılaştıkları sorun ve sıkıntıları gözlemleyip listelemeleri istenir.</p> <p>Sonrasında bu sorunların çözümlerine dair hayaller kurup projeler oluştururlar.</p> <p>Projeler sonunda paylaşım alanları oluşturularak birbirlerinde beslenmelerine imkan tanınır.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturularak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 6

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Empati Yuvası 1
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Empati kavramını somutlaştırır. 2. Grup içinde kendini ifade eder. 3. Grupla çalışmada istekli olur. 4. Arkadaşlarının duygularının farkına varır.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Eşyam Nerede Oyunu)</p> <p>Öğrenciler iki gruba ayrılır.</p> <p>Sınıfın farklı köşelerine iki farklı anlam ifade edecek görseller asılır.</p> <p>Gruplardan birer öğrenci bu görsellerin anlamları üzerine hissettiklerini ifade ederler.</p> <p>Öğrencilerin aynı durumlarda farklı duygular hissedebilecekleri keşfettirilip empati kurmanın önemine ulaşmaları sağlanır.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturularak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 7

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Empati Yuvası 2
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Empati kavramını somutlaştırır. 2. Grup içinde kendini ifade eder. 3. Grupla çalışmada isteki olur. 4. Arkadaşlarının duygularının farkına varır.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Oradayım Buradayım Oyunu)</p> <p>Öğrenciler iki gruba ayrılır.</p> <p>Sınıfın farklı köşelerine iki farklı anlam ifade edecek görseller asılır.</p> <p>Gruplardan birer öğrenci bu görsellerin anlamları üzerine hissettiklerini ifade ederler.</p> <p>Öğrencilerin aynı durumlarda farklı duygular hissedebilecekleri keşfettirilip empati kurmanın önemine ulaşmaları sağlanır.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLÂNI 8

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Günün Nasıldı?
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gün boyu yaşadıklarını ve hissettiklerini tanımlar. 2. Grup içinde kendini ifade eder. 3. Duygularını kontrol eder. 4. Farklı duyguları deneyimler.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Balon Patlatma Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Boş bir panoya olumlu, olumsuz, mutlu, ilginç vb. durum kartları asılır.</p> <p>Öğrenciler bu kartlarda yer alan başlıklara dair gün içinde yaşadıklarını paylaşırlar.</p> <p>Bu paylaşımları ortak yaşayanlar iletim halinde olurlar.</p> <p>Sınıfta aynı olaylara karşı farklı durumlar hissedenler olduğunu görmek sosyal becerileri geliştirmektedir.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturularak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLÂNI 9

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Kurallar
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Başkalarının ve kendi duygularını anlamlandırır. 2. Grup içinde kendini ifade eder. 3. Farklı duyguları deneyimler. 4. Arkadaşlarıyla empati kurar.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Taş Kağıt Makas Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Bütün sınıfa şu soru yöneltilir.</p> <p>Nasıl bir sınıf ortamı istersiniz?</p> <p>Bu sorudan sonra gelen cevapları ortak bir potada birleştirerek bir ortam tasarlanır.</p> <p>Tasarlanan bu ortamın en güzel bir şekilde gerçekleştirilmesi için ihtiyacı duyulan kurallar listelenir.</p> <p>Listelenen kurallar sınıfa asılır.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 10

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Sosyal ve Duygusal Öğrenmeler
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sosyal ve duygusal becerilerini geliştirir. 2. Duygularının farkına varır. 3. Duygularını ifade eder. 4. Grupla çalışmada istekli olur.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Kişisel Özellikler Tombalası)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Çocuk hakları ve ekolojik farkındalık üzerine gruplar oluşturulur.</p> <p>Gruplara teorik hazırlık için gerekli zaman verilir. Bu süre zarfında ihtiyaç duymaları muhtemel yazılı ve görsel kaynaklar sınıfta hazır olarak bulundurulur.</p> <p>Elde edilen verilere göre sınıf arkadaşlarını, öğretmenlerini, okullarını ve ailelerini geliştirdikleri ölççekler ile değerlendirme yaparlar.</p> <p>Değerlendirme sonuçlarını paydaşlarla paylaşırlar.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 11

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Benim Fikirlerim
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Güncel sorunların çözüm süreçlerine katkıda bulunur. 2. Sosyal becerilerini geliştirir. 3. Grupla çalışmada istekli olur. 4. Grup içinde kendini ifade eder.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Sessiz Sinema Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Gruplar güncel sorunları belirler ve paylaşırlar. Kişisel ve toplumsal olmak üzere gruplandırılır. Ardından belirledikleri sorunlardan birer tane seçmeleri istenir.</p> <p>Gruplar kendi güncel sorunlarına dair çözüm fikirlerini zihin haritaları oluşturur ve paylaşırlar.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 12

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Saklı Selamlaşma
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Birliktelik hissini güçlendirir. 2. Grup içinde kendini ifade eder. 3. Grupla çalışmada istekli olur. 4. Kendisine ve arkadaşlarına güvenmenin önemini fark eder.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Köşeni Kap Oyunu)</p> <p>Öğrenciler ikili gruplara ayrılır.</p> <p>Gruplarda yer alan öğrencilerin daha önce birbirlerini tanımadıkları ve yeni tanışacakları varsayılır.</p> <p>İkili gruplara orijinal selamlaşma ve tanışma yöntemleri için süre verilir.</p> <p>Ardından buldukları yöntemleri tüm sınıfa karışık olarak uygularlar.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 13

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	En Sevdiğim Ay
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Herhangi bir şeyi neden sevdiğini dile getirir. 2. Grup içinde kendini ifade eder. 3. Duygularının farkına varır. 4. Arkadaşlarının duygularıyla empati kurar.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Parmak Kuklaları)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Aynı ayı seven öğrenciler aynı grupta yer alır.</p> <p>Gruplar en sevdikleri ayları paylaşırlar.</p> <p>Belirledikleri ayı yansıtan resimler, şarkılar ve şiirler hazırlarlar.</p> <p>Hazırladıkları etkinlikleri sınıf arkadaşlarına sunup tahmin etmelerini isterler.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 14

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Nefesimi Hissediyorum
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Öğrencilerin odaklanmasını sağlar. 2. Kendini tanıır. 3. Grup içinde kendini ifade eder. 4. Grup içerisinde bireysel çalışma becerisi edinir.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Arı Viz Viz)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Gruplara farklı müziklerle doğru nefes alma egzersizleri yaptırılır.</p> <p>Gruplar müzik türlerine göre nasıl hissettiklerini sınıf arkadaşlarıyla paylaşır.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 15

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Yüz İfadesi
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duygusal okuryazarlıklarını ve sosyal becerilerini geliştirir. 2. Duygularının farkına varır. 3. Farklı duyguları deneyimler. 4. Grup içerisinde kendini ifade eder.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Lider Nerede Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Gruplara belirlenen duygu kartları dağıtılır.</p> <p>Grup üyeleri duyguları söz ve ses kullanmadan yüz ifadeleri ile anlatır.</p> <p>Anlatılan duyguları diğer gruplar tahmin eder bulmaya çalışır.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 16

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Komşumu seviyorum
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Topluluk ruhunu güçlendirir. 2. Birliktelik becerisi kazanır. 3. Grup içerisinde kendini ifade eder. 4. İnsan sevgisini geliştirir.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Tekerleme Söyleme)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Grup üyeleri ortaklaşa bir cümle belirler.</p> <p>Örneğin sabah okula geldiğimde bana gülümseyerek günaydın diyen komşumu seviyorum.</p> <p>Bu cümleye katılan diğer gruplardaki kişiler alkışlayarak katılır.</p> <p>Bu şekilde farklı cümlelerle farklı turlar devam eder.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturularak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 17

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Grup Koreografisi
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Birlikte çalışma becerisini geliştirir. 2. Grupla çalışmada istekli olur. 3. Grup içerisinde kendini ifade eder. 4. Aidiyet hissini kazanır ve geliştirir.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Bilmece Söyleme)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Gruplara farklı müzik türlerine dair ortak dans hareketleri bulmaları istenir.</p> <p>Hazırlıklarını tamamlayan gruplar gösterilerini sunarlar.</p> <p>Ardından tüm sınıf tek grup halinde farklı müzik türlerine uygun farklı dans hareketleri geliştirirler.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 18

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Ne Değil Neden
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yeni bakış açıları geliştirir. 2. Grup içerisinde kendini ifade eder. 3. Olayları derinlemesine araştırır. 4. Grupla çalışmada istekli olur.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Aynaya Bak Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Önceden belirlenen kısa hikayeler sınıfta hep beraber okunur.</p> <p>Olan olayları belirleyecek basit sorular yerine derinlemesine duygu düşünce ifade edecek sorular hazırlanır ve metin incelenir.</p> <p>Örnek: Karakterler neler hissetmiş olabilir? Sen olsan ne yapardın?</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 19

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Kesişen Öykülerimiz
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ortak paydada buluşma özelliğini kavrar. 2. Grup olma bilinci kazanır. 3. Empati kurar. 4. Grup içerisinde kendini ifade eder.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Gölge Olur Musun Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Önceden belirlenen kişisel özellikler altında buluşan öğrencilerin kendi özelliklerini yansıtan öyküler yazmaları istenir.</p> <p>Gruplar halinde yazılan bu öykülerin canlandırılmasıyla etkinlik tamamlanır.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 20

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Gizli Sen ve Gizli Ben
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Yaşadıklarını içten bir şekilde paylaşmanın önemini kavrar. 2. Aidiyet hissi kazanır. 3. Sosyal yönlerini güçlendirir. 4. Grup içerisinde kendini ifade eder.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Parmak Kuklası Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Gruplardaki öğrencilerden daha önce paylaşmadıkları ve paylaşınca kendilerine iyi geleceklerini düşündükleri olayları anlatmalarını istenir.</p> <p>Bu etkinlikte gönüllülük esastır. Öğrenciler katılım için asla zorlanmamalıdır.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 21

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Takdir Etmek
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hayal gücü kapasitesini geliştirir. 2. Kendini ve insanları değerli görür. 3. Grup içerisinde kendini ifade eder. 4. İnsanlara değer verir.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Eşyam Nerede Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Gruplarda hayatlarının kolaylaştıran kişi ve durumlara dair tartışmalar yapıp listeler hazırlanır.</p> <p>Hazırlanan listelerdeki kişilere haklarını teslim etmek için sık sık iletişimde bulunulur.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 22

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Takdir Etmek 2
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sosyal becerilerin gelişiminin önemini hisseder. 2. İnsanlara değer verir. 3. Grup içerisinde kendini ifade eder. 4. Sosyal yönden gelişir.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Taş Kağıt Makas Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Gruplarda hayatlarının kolaylaştıran kişi ve durumlara dair tartışmalar yapıp listeler hazırlanır.</p> <p>Hazırlanan listelerdeki kişilere haklarını teslim etmek için sık sık iletişimde bulunulur.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturularak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 23

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Ders Sonu Empati 1
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Alışılmışın dışına çıkarak farklı bakış açıları geliştirir. 2. Farklı yollar dener. 3. Yaratıcı yönünü ortaya koyar. 4. Grup içerisinde kendini ifade eder.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Müzikli Balonlar Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Ders sonunda derste hissettiklerinin listelerini yapmaları istenir.</p> <p>Aynı hisleri yaşayanlar bunların nedenlerine dair sohbet ederek paylaşımlarda bulunur.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

ETKİNLİK UYGULAMA PLANI 24

SÜRE	40 dakika
DERS	Serbest Etkinlik
KATILIMCI SAYISI	12
SINIF	3
ETKİNLİK ADI	Ders Sonu Empati 2
KAZANIMLAR	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sosyal ve duygusal becerileri geliştirir. 2. Empatinin önemini fark eder. 3. Grup içinde kendini ifade eder. 4. Grupla çalışmada istekli olur.
YÖNTEM VE TEKNİKLERİ	Yaratıcı drama, doğaçlama-rol oynama
DERS MEKANI	Okul, sınıf
ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
ETKİNLİK ÖRNEĞİ	<p>Grup olarak çemberde buluşulur.</p> <p>Öğrencilerin kendilerini rahat ifade edebilmeleri amacıyla kısa bir paylaşım zamanı gerçekleştirilir ve grup olarak iletişime açık hale gelirler.</p> <p>Plan dahilinde önceden belirlenen ısınma ve hazırlık etkinlikleri yapılır. (Köşeni Kap Oyunu)</p> <p>Öğrenciler gruplara ayrılır.</p> <p>Ders sonunda derste hissettiklerinin listelerini yapmaları istenir.</p> <p>Aynı hisleri yaşayanlar bunların nedenlerine dair sohbet ederek paylaşımlarda bulunur.</p>
ÖLÇME ve DEĞERLENDİRME	Etkinlik sonunda büyük grup çemberi oluşturarak tüm katılımcıların etkinliğe dair görüş ve yorumlarını belirterek sohbet edilmesi.
Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	Bu etkinlik planı “Yaratıcı Drama Etkinliklerinin Empatik Eğilim ve Sosyal Beceri Düzeylerine Etkisi” isimli araştırmaya özel olarak araştırmacı tarafından hazırlanmıştır.

EK 4. Araştırma Öncesinden Belirlenen Kazanımlar

İNSAN HAKLARI
Y.4.2.2. İnsan olma sorumluluğunu taşımanın yollarını açıklar.
Y.4.2.3. Hak ve özgürlüklerini kullanabilen ve kullanamayan çocukların yaşantılarını karşılaştırır.
Y.4.2.4. Hak ve özgürlüklerinin ihlal edildiği veya kısıtlandığı durumlarda hissettiklerini ifade eder.
SOSYAL BİLGİLER
SB.4.1.4. Kendisini farklı özelliklere sahip diğer bireylerin yerine koyar.
SB.4.1.5. Diğer bireylerin farklı özelliklerini saygı ile karşılar.
TÜRKÇE
T.4.2.2. Hazırlıksız konuşmalar yapar.
T.4.2.3. Hazırlıklı konuşmalar yapar.
T4.2.5. Sınıf içindeki tartışma ve konuşmalara katılır.
T.4.4.12. Yazdıklarını paylaşır

Ek 5. Sosyal Beceriler Ölçeği

Sevgili Öğrenciler,

Bu ölçek sosyala beceri düzeyini ölçmek amacıyla, günlük yaşantımızda ortaya koyduğumuz sosyal beceri davranışını içeren cümlelerden oluşmuştur. Aşağıdaki cümleleri dikkatli okuyunuz. Her bir cümle dört şıktan oluşmaktadır. Okuduğunuz cümle size hiç uygun gelmiyorsa 1'i, size biraz uygun geliyorsa 2'yi, genellikle uygun geliyorsa 3'ü, tamamen uygun geliyorsa 4'ü işaretleyiniz.

Ölçek Soruları	1 Hiç	2 Bazen	3 Genelde	4 Tamamen
Grup içinde konuşmak istediğimde söz alırım.				
Grup içinde rahatlıkla konuşurum.				
Sınıfa yeni gelen bir arkadaşın yanına gidip tanışırım.				
Hoşlandığım insanların yanına gidip yakınlık kurarım.				
Arkadaşlarıma beğendiğim özelliklerini söylerim.				
Arkadaşların hatalı yönlerini kendilerine söyler ve uyarırım.				
Gerektiğinde teşekkür etmeyi ihmal etmem.				
Ortamdan ayrılırken iyi günler demeyi unutmam.				
Grup içinde birtakım görevler alırım.				
Kırdığım ve üzdüğüm kişilerin gönüllerini alırım.				
Derste anlamadığım yerleri öğretmenime sorarım.				
Doğru bildiğim konuları her yerde savunurum.				
Gördüğüm aksaklıkları ilgili kişilere bildiririm.				
Grup içinde yapılacak faaliyetlere ilişkin önerilerde bulunurum.				
Problemleri kendim halledemediğimde yardım isterim.				
İlgi duyduğum sosyal faaliyetlere katılırım.				
Birbirini tanımayan arkadaşlarımı tanıştıtırırım.				
Anlatılanları dikkatle dinlerim.				
Sınavdan iyi not alan arkadaşlarımı tebrik ederim.				
Derslerimi bitirince eğlenecek bir şeyler bulurum.				

Ek 6. Empatik Eğilim Ölçeği

AÇIKLAMA: Sevgili öğrenciler aşağıda bazı durumlara ilişkin düşünceler ifade eden cümleler bulunmaktadır. Lütfen her cümleyi dikkatlice okuyarak o durumun size ne kadar uyduğunu düşünün ve kararınıza en uygun seçeneğin içine çarpı koyarak düşüncenizi belirtin. Cevaplarınızın kimseyle paylaşılmayacağından emin olun. Bu anketin sizin okul çalışmalarınızla bir ilgisi yoktur. Sizden düşüncelerinizi içten bir şekilde ifade etmeniz beklenmektedir. Lütfen tüm soruları cevaplamaya çalışın		Bana hiç uygun değil	Bana biraz uygun	Bana oldukça uygun	Bana tamamen uygun
1	Bir arkadaşım mutlu olduğu zaman ben de kendimi mutlu hissedirim	( )	( )	( )	( )
2	Herhangi bir olay karşısında kendimi arkadaşlarımın yerine koyabilirim.	( )	( )	( )	( )
3	Bir arkadaşım sınavlardan kötü not aldığı anda onun duygularını anlayabilirim.	( )	( )	( )	( )
4	Yalnız kalan bir arkadaşımın neler hissettiğini anlayabilirim.	( )	( )	( )	( )
5	Yakınını kaybeden bir insanın duygularını anlayabilirim.	( )	( )	( )	( )
6	Bir arkadaşım başından geçen üzücü bir olay anlattığında ben de kendimi üzgün hissedirim.	( )	( )	( )	( )
7	Arkadaşlarımın canını sıkan bir şeyler olduğunda onlar söylemeseler de hal ve hareketlerinden anlarım.	( )	( )	( )	( )
8	Karşımda ağlayan birini gördüğümde benim de gözlerim dolar.	( )	( )	( )	( )
9	Arkadaşlarımı anlama konusunda başarılı olduğuma inanıyorum.	( )	( )	( )	( )
10	Bir arkadaşım bir başarısından dolayı ödül aldığı anda onun sevincini ben de hissedirim.	( )	( )	( )	( )
11	Bir arkadaşım haksızlığa uğradığında üzülürüm.	( )	( )	( )	( )
12	Üzgün ve morali bozuk bir arkadaşımı gördüğümde benim de moralim bozulur.	( )	( )	( )	( )
13	Karşımda acı çeken birini gördüğümde aynı acıyı ben de hissedirim.	( )	( )	( )	( )

